

2013

Elektroniczne zamówienia publiczne w wybranych krajach Unii Europejskiej

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Elektroniczne zamówienia publiczne w wybranych krajach Unii Europejskiej

pod redakcją
Izabeli Jakubowskiej

Elektroniczne zamówienia publiczne w wybranych krajach Unii Europejskiej

Publikacja opracowana w ramach projektu systemowego: „Nowe podejście do zamówień publicznych – szkolenia i doradztwo”, realizowanego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Działanie 2.1 „Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki”, Poddziałanie 2.1.3 „Wsparcie systemowe na rzecz zwiększania zdolności adaptacyjnych pracowników i przedsiębiorstw”. Projekt jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Opracowanie:

Urząd Zamówień Publicznych
ul. Postępu 17a
02-676 Warszawa
www.uzp.gov.pl

Redakcja:

Izabela Jakubowska – Wiceprezes Urzędu Zamówień Publicznych

Wydawca:

Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości
ul. Pałkowa 81/83
00-834 Warszawa
www.parp.gov.pl

© Copyright by Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2013

© Copyright by Urząd Zamówień Publicznych, Warszawa 2013

Publikacja współfinansowana przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Publikacja bezpłatna

ISBN: 978-83-7633-256-7

Wydanie I

Nakład: 3000

Przygotowanie do druku, druk i oprawa:
Agencja Reklamowo-Wydawnicza Arkadiusz Grzegorzczak
www.grzeg.com.pl

Wprowadzenie

Rozwój i strategiczne znaczenie elektronicznych zamówień publicznych rozumianych jako „proces korzystania z elektronicznej łączności i elektronicznego przetwarzania transakcji przez organizacje sektora publicznego zamawiające produkty i usługi lub zlecające roboty budowlane” dostrzegane jest przez Komisję Europejską, w opinii której e-zamówienia mogą znacząco uprościć proces udzielania zamówień publicznych i przyczynić się do osiągnięcia lepszych wyników w tej dziedzinie.

Przykłady funkcjonujących systemów e-zamówień wskazują na liczne korzyści z nich wynikające. Podmioty, które zdecydowały się na udzielanie zamówień publicznych z wykorzystaniem narzędzi elektronicznych oszczędzają zazwyczaj średnio na poziomie od 5 do 20%. Portugalskie szpitale dzięki e-zamówieniom uzyskały zmniejszenie cen kontraktów o 18%. Natomiast francuska centralna jednostka zakupująca (UGAP) oszacowała, że stopniowe przejście na e-zamówienia zredukowało obciążenia administracyjne dla kupujących o 10% i o kolejne 10% dla służb prawnych.

Poza prośbami ekonomicznymi związanymi z elektronicznymi zamówieniami publicznymi Komisja Europejska podkreśla znaczne korzyści dla środowiska m.in. w postaci ograniczenia zużycia papieru i transportu, jak również dotyczące likwidacji barier geograficznych pomiędzy wykonawcami, a zamawiającymi, zwiększenia konkurencyjności, ograniczenia kosztów udziału wykonawców w postępowaniach. Korzyści gospodarcze i środowiskowe e-zamówień wzajemnie się uzupełniają i przyczyniają się do zrównowaczonego rozwoju, a tym samym osiągnięcia celu strategii UE-2020.

Zarówno Komisja Europejska, jak i poszczególne państwa członkowskie Unii Europejskiej, dążą do wspierania rozwoju technologii informatycznych i szerszego ich stosowania, zarówno w relacjach między przedsiębiorcami, jak również na potrzeby usług świadczonych przez administrację publiczną. Prowadzone aktualnie prace legislacyjne w zakresie modernizacji dyrektyw dotyczących zamówień publicznych mają na celu m.in. przejście na w pełni elektroniczną komunikację w procesie udzielania zamówień publicznych. Aktualnie elektroniczne zamówienia publiczne są wykorzystywane w różnym stopniu w poszczególnych państwach członkowskich.

Zasadniczo elektroniczna publikacja ogłoszeń i elektroniczny dostęp do dokumentacji przetargowej już teraz jest obowiązkowe we wszystkich państwach członkowskich. W kwestii elektronicznego składania ofert zwykle dopuszcza się dobrowolność, z wyjątkiem Portugalii, w której forma ta jest obowiązkowa w przypadku wszystkich instytucji zamawiających i wszystkich zakupów powyżej określonego progu.

Różne rozwiązania przyjęto również w zakresie funkcjonowania platform e-zamówień. W większości państw działają platformy zarządzane przez centralne instytucje zamawiające, na których zamawiający udzielają zamówień publicznych w ramach umów ramowych. Niektóre państwa tworzą publiczne krajowe lub regionalne platformy e-zamówień, inne korzystają z platform prywatnych. Należy podkreślić, że w ww. rodzaje platform nie wykluczają się, co oznacza, że w jednym kraju może funkcjonować kilka platform e-zamówień, np. platforma krajowa dla administracji rządowej, platformy regionalne dla administracji samorządowej i platforma centralnej instytucji zamawiającej, na której określona grupa zamawiających dokonuje zamówień w ramach umów ramowych.

Szczegółowe informacje dotyczące funkcjonowania systemów e-zamówień w kilku krajach Unii Europejskiej: Irlandii, Francji, Włoszech i Portugalii zostały zaprezentowane w niniejszej publikacji.

Mając na uwadze bogactwo doświadczenia krajów UE z wdrażania e-zamówień oraz fakt, że elektroniczna zamówień publicznych jest procesem nieuniknionym, przekazujemy Państwu niniejszą publikację z nadzieją, że będzie lekturą skłaniającą do częstszego stosowania instrumentów elektronicznych przewidzianych również w ustawie Prawo zamówień publicznych.

Bożena Lublińska-Kasprzak
Prezes
Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości

Izabela Jakubowska
Wiceprezes
Urzędu Zamówień Publicznych

Spis treści

Wprowadzenie.....	3
Elektroniczne zamówienia publiczne w Irlandii.....	7
1. Wprowadzenie.....	7
2. Uregulowania prawne.....	8
3. Infrastruktura elektronicznych zamówień publicznych – Portal eTenders.....	11
3.1 Funkcjonalności portalu eTenders dostępne dla zamawiającego.....	12
3.2 Funkcjonalności portalu eTenders dostępne dla wykonawców.....	16
3.3 Dodatkowe funkcje narzędzia Complete Tender Management.....	19
3.4 Aukcje elektroniczne na portalu eTenders.....	19
4. Agregacja zamówień publicznych.....	21
5. Podsumowanie.....	22
Elektroniczne zamówienia publiczne we Francji.....	23
1. Wprowadzenie.....	23
2. Uregulowania prawne.....	23
2.1 Podpis elektroniczny.....	25
3. Narzędzia i procedury elektroniczne.....	25
3.1 Profil nabywcy.....	25
3.2 Sposób porozumiewania się zamawiającego z wykonawcami.....	27
3.3 Publikacja ogłoszeń.....	29
3.4 Dokumentacja zamówienia.....	30
3.5 Składanie wniosków o dopuszczenie do udziału i ofert.....	30
3.6 Zawarcie umowy.....	32
3.7 Aukcja elektroniczna.....	32
3.8 Dynamiczny system zakupów.....	34
4. Podsumowanie.....	34
Elektroniczne zamówienia publiczne we Włoszech.....	36
1. Wprowadzenie.....	36
2. Ramy prawne włoskiego systemu zamówień publicznych.....	36
2.1 Komunikacja elektroniczna.....	37
2.2 Podpis elektroniczny.....	37
3. Rola 'CONSIP' w rozwoju elektronicznych zamówień publicznych we Włoszech.....	38
4. Narzędzia i procedury elektroniczne.....	39
4.1 Platformy elektroniczne.....	39
4.2 Zamówienia ramowe.....	41
4.3 Umowy ramowe.....	41
4.4 Elektroniczny Rynek Administracji Publicznej (MEPA).....	42
5. Podsumowanie.....	44

Elektroniczne zamówienia publiczne w Portugalii.....	45
1. Wprowadzenie.....	45
2. Regulacje prawne.....	45
2.1 Podpis elektroniczny.....	46
3. Rola instytucji publicznych we wdrażaniu elektronicznych zamówień publicznych.....	46
4. Narzędzia i procedury elektroniczne.....	48
4.1 Platformy elektroniczne.....	48
4.2 Portal Centralny BASE.....	50
4.3 Publikacja ogłoszeń.....	50
4.4 Dokumentacja przetargowa.....	51
4.5 Składanie ofert lub wniosków oraz dokumentów w postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego.....	51
4.6 Otwarcie ofert.....	52
4.7 Aukcje elektroniczne.....	53
4.8 Dynamiczny System Zakupów.....	53
4.9 Umowy ramowe.....	53
5. Podsumowanie.....	55

Elektroniczne zamówienia publiczne w Irlandii

1. Wprowadzenie

W 2001 roku Rząd Irlandii podjął decyzję o rozpoczęciu inicjatywy dotyczącej elektronicznych zamówień publicznych. Rządowymi instytucjami odpowiedzialnymi za wdrożenie inicjatywy elektronicznych zamówień publicznych są Ministerstwo Finansów i Ministerstwo Wydatków Publicznych i Reform. Zgodnie z założeniami inicjatywy, proces elektronicznych zamówień publicznych został podzielony na dwa etapy. Pierwszy etap obejmował przygotowanie strategicznego raportu zawierającego rekomendacje w zakresie wprowadzenia elektronicznych rozwiązań, które w najbardziej odpowiedni sposób będą wspomagały kontakty administracji publicznej z biznesem w ramach zamówień publicznych. Drugi – implementacja tych rekomendacji.

Pierwszy etap inicjatywy dotyczącej elektronicznych zamówień publicznych w Irlandii zakończył się w październiku 2001 roku, a wynikiem jego realizacji był raport końcowy pt. „Strategia implementacji elektronicznych zamówień w sektorze publicznym w Irlandii” (ang. ‘Strategy for the Implementation of eProcurement in the Irish Public Sektor. Final Report’). W Strategii wskazano na potrzebę wprowadzenia reform wspomagających elektroniczne zamówienia publiczne, w szczególności poprzez powołanie instytucji zajmujących się wdrożeniem elektronicznych zamówień publicznych, utworzenie ram infrastrukturalnych dla prowadzenia postępowań w formie elektronicznej, dokonanie odpowiednich zmian prawnych oraz rozpowszechnianie nowych rozwiązań i najlepszych praktyk w dziedzinie e-zamówień.

W 2002 roku w ramach struktury Ministerstwa Finansów została utworzona Krajowa Jednostka do spraw Polityki Zamówień Publicznych (ang. National Public Procurement Policy Unit – dalej NPPPU), która do 2009 roku była odpowiedzialna za realizację „Strategii implementacji elektronicznych zamówień w sektorze publicznym w Irlandii”¹.

W 2009 roku w ramach struktury Urzędu do Spraw Robót Publicznych (ang. Office of Public Works – dalej OPW) powstała instytucja Krajowej Służby do spraw Zamówień Publicznych (ang. National Procurement Service – dalej NPS), która przejęła od NPPPU odpowiedzialność za wdrożenie „Strategii dotyczącej implementacji elektronicznych zamówień publicznych”, w szczególności prowadzenie i rozbudowę portalu eTenders. NPS ściśle współpracuje z NPPPU, przy czym NPS jest odpowiedzialna za bieżące działania na rzecz systemu zamówień publicznych w Irlandii, w tym pełni rolę centralnej instytucji zamawiającej dla wybranych zamówień publicznych na dostawy i usługi, natomiast NPPPU odpowiada za politykę zamówień publicznych, w tym przede wszystkim za wdrożenie do irlandzkiego prawa przepisów dyrektyw UE i unijnych zasad traktatowych oraz zapewnienie, że irlandzki system zamówień publicznych jest otwarty, konkurencyjny i regulowany zgodnie z tymi dyrektywami².

¹ Zob. Siemens and Time.lex on behalf of the European Commission, Directorate-General Internal Market and Services Study on the evaluation of the Action Plan for the implementation of the legal framework for electronic procurement (Phase II) Annexes 9 July 2010 s. 174.

² Zob. Strona internetowa National Procurement Service, <http://www.procurement.ie/faqs/faqs-nps 8.07.2013>.

W lipcu 2013 roku została utworzona nowa instytucja – Urząd Zamówień Publicznych (ang. Office of Government Procurement – dalej OGP), który jest zarządzany przez Głównego Urzędnika ds. Zamówień Publicznych (ang. Chief Procurement Officer – CPO) powołanego przez Ministra do Spraw Wydatków Publicznych i Reform w styczniu 2013 roku. Od 1 stycznia 2014 roku nowopowstały Urząd Zamówień Publicznych (OGP) przejmie funkcje NPPPU oraz NPS i tym samym będzie odpowiedzialny za politykę zamówień publicznych, podejmowanie działań mających na celu optymalizację wydatków administracji publicznej ponoszonych w ramach zamówień publicznych, w szczególności poprzez rozwój elektronicznych i centralnych zamówień publicznych³.

Założenie Strategii związane z dostosowaniem irlandzkich ram prawnych w zakresie zamówień publicznych do przepisów unijnych dotyczących nowych narzędzi elektronicznych zostało zrealizowane w roku 2006, kiedy to do irlandzkiego prawa zamówień publicznych zostały transponowane przepisy dyrektywy 2004/18/WE.

W zakresie infrastruktury umożliwiającej stosowanie środków elektronicznych w zamówieniach publicznych, w Strategii wskazano na potrzebę rozbudowy istniejącego portalu eTenders, który w 2001 roku służył tylko jako narzędzie do publikacji ogłoszeń. Wskazane powyżej założenie udało się w pełni osiągnąć dopiero w listopadzie 2012 roku, kiedy to została uruchomiona nowa wersja portalu eTenders oparta na systemie Complete Tender Management (dalej CTM).

Obecnie przygotowywane są kolejne inicjatywy mające na celu dalszy rozwój elektronicznych narzędzi związanych z udzielaniem i realizacją zamówień publicznych, m.in. wprowadzenie elektronicznego fakturowania jako narzędzia dostępnego dla wszystkich instytucji zamawiających oraz wykonawców⁴.

2. Uregulowania prawne

W Irlandii nie ma specjalnie wyodrębnionych uregulowań prawnych właściwych tylko dla elektronicznych zamówień publicznych. Przepisy prawne, pozwalające na elektroniczne prowadzenie postępowania o udzielenie zamówienia publicznego oraz regulujące wykorzystywanie w procesie zamawiania instrumentów elektronicznych takich jak aukcje elektroniczne czy dynamiczny system zakupów, znajdują się w Rozporządzeniu nr 329 z 2006 roku (ang. *European Communities Award of Public Authorities' Contracts Regulations 2006, SI No 329 of 2006, the "Public Sector Regulations"*) oraz Rozporządzeniu nr 50 z 2007 roku (ang. *European Communities Award of Contracts by Utility Undertakings Regulations 2007, SI No 50 of 2007, the "Utilities Regulations"*) transponujących do irlandzkiego prawa zamówień publicznych postanowienia unijnych dyrektyw dotyczących zamówień publicznych.

Przepisy Rozporządzenia nr 329 z 2006 roku oraz Rozporządzenia nr 50 z 2007 roku mają zastosowanie tylko do zamówień publicznych, których wartość jest równa lub wyższa niż wartość progów unijnych. Udzielanie zamówień publicznych, których wartości nie przekraczają progów unijnych podlegają wytycznym pozalegislacyjnym wydawanym przez irlandzki Urząd do Spraw Robót Publicznych (OPW), Ministerstwo Finansów oraz Ministerstwo Wydatków Publicznych i Reform. Przykładowo zgodnie z okólnikiem numer 2/09 z 2009 roku wydanym przez Ministerstwo Finansów wszystkie zamówienia publiczne na systemy

³ Zob. Department of Public Expenditure and Reform, *Circular 16/13: Revision of arrangements concerning the use of Central Contracts put in place by the National Procurement Service*, 28 September 2013 oraz strona internetowa <http://per.gov.ie/public-procurement/> 18.10.2013.

⁴ Zob. Department of Public Expenditure and Reform, *Supporting Public Service Reform eGovernment 2012–2015*, April 2012, s. 7.

informatyczne i infrastruktur teleinformatyczn o warto ci równej lub przekraczaj cej 10 000 euro podlegaj obowi zkowej publikacji na portalu eTenders⁵. Natomiast okólnik numer 10/10 z 2010 roku wprowadził zasad , e ka de zamówienie na usługi lub dostawy, którego warto mie ci si w przedziale mi dzy 25 000 euro a 125 000 euro oraz ka de zamówienie na roboty budowlane o warto ci od 50 000 euro do 250 000 euro musi zosta udzielone w procedurze otwartej⁶.

Najbardziej istotny z punktu widzenia prowadzenia post powania o udzielenie zamówienia publicznego w formie elektronicznej jest artykuł 50 Rozporz dzenia nr 329 z 2006 roku, który dotyczy zasad maj cych zastosowanie do przekazywania informacji zwi zanych z zamówieniami publicznymi. Zgodnie z ust pem pierwszym tego artykułu instytucja zamawiaj ca mo e przekaza lub wysła ka d informacj , ogłoszenia lub inny komunikat zwi zany z udzieleniem zamówienia publicznego, wymaga od oferentów lub kandydatów zło enia informacji lub ofert poprzez nast puj ce rodki przekazu:

- (a) poczt lub osobiste dor czenie,
- (b) rodki elektroniczne,
- (c) telefon lub faks,
- (d) kombinacj jakichkolwiek dwóch lub wi cej z powy ej wskazanych rodków.

Przekazywanie informacji poprzez rodki elektroniczne, zgodnie z de nicj wskazan w artykule 3 Rozporz dzenia nr 329 z 2006 roku, oznacza wykorzystanie sprz tu elektronicznego do przetwarzania (w tym przez kompresj cyfrow) i przechowywania danych, które s wysyłane i odbierane za pomoc przewo dów, fal radiowych, rodków optycznych lub innych rodków elektromagnetycznych⁷.

Przy wyborze przez instytucj zamawiaj c rodzaju rodka przekazu zasad jest, e rodki do komunikacji musz by ogólnie dost pne dla wykonawców i umo liwia im nieograniczony dost p do procedur prowadzonych przez zamawiaj cych. Ponadto, instytucja zamawiaj ca musi przekazywa informacje dotycz ce procesu udzielenia zamówienia publicznego w sposób zachowuj cy integralno danych oraz poufno ofert. Oznacza to mi dzy innymi, e elektroniczne rodki, jakich zamawiaj cy u ywa do przekazu informacji musz gwarantowa poufno zawarto ci ofert, a do upływu terminu składania ofert lub wniosków o dopuszczenie do udziału w post powaniu.

Artykuł 50 ust p 5 Rozporz dzenia nr 329 z 2006 roku wskazuje, e sprz t, który ma by u ywany do komunikacji za pomoc rodków elektronicznych, musi posiada cechy niedyskryminuj ce, by ogólnie dost pny i kompatybilny ze sprz tem do komunikacji i przekazywania informacji, który jest aktualnie w powszechnym u yciu. Dodatkowo, ust p szósty tego artykułu zawiera nast puj ce wymagania dotycz ce przekazywania i otrzymywania ofert oraz wniosków o udział w post powaniu prowadzonym za pomoc rodków elektronicznych:

- a) informacja dotycz ca wymogów niezbd nych dla elektronicznego zło enia ofert lub przekazania wniosków o udział (w tym dotycz ca kodowania) musi by dost pna dla kandydatów i oferentów,
- b) sprz t u ywany do elektronicznego otrzymywania ofert oraz wniosków o udział musi by zgodny wymogami okre lonymi w Zał czniku nr 4 do ww. Rozporz dzenia,
- c) oferenci i kandydaci musz zobowi za si do zło enia wszystkich niezbd nych dokumentów (np. za wiadczenia, certy katy, o wiadczenia na potwierdzenie spełniania podmiotowych kryteriów kwali ka-

⁵ Department of Finance, *Circular 2/09: Arrangements for ICT Expenditure in the Civil and Public Service*, 9.02. 2009 <http://www.procurement.ie/publications/circular-209-arrangements-ict-expenditure-civil-and-public-service> 8.07.2013.

⁶ Zob. Department of Finance, *Circular 10/10: Facilitating SME Participation in Public Procurement*, 13 August 2010 <http://www.procurement.ie/publications/circular-1010-facilitating-sme-participation-public-procurement> 19.08.2013.

⁷ Zob. Siemens and Time.lex on behalf of the European Commission, Directorate-General Internal Market and Services *Preliminary Study on the electronic provision of certificates and attestations usually required in public procurement procedures eProcurement – national reports National Country Profiles* Brussels 02.05.2007 s. 272.

cji, korzystania z potencjału podmiotów trzecich), które nie są dostępne w formie elektronicznej przed upływem terminu składania ofert lub wniosków o udział.

Wymagania dotyczące urzędzie do elektronicznego składania ofert, wniosków o udział oraz planów i projektów w ramach konkursów szczegółowo określa Załącznik nr 4 do ww. Rozporządzenia. Zgodnie z treścią tego Załącznika urzędzenia, za pomocą środków technicznych i odpowiednich procedur, musi zapewnić, że:

- a) podpisy elektroniczne związane z ofertami, wnioskami o dopuszczenie do udziału oraz przesyłanymi planami i projektami są zgodne z Ustawą o handlu elektronicznym z 2000 roku,
- b) dokładny czas i daty złożenia ofert, wniosków o dopuszczenie do udziału oraz planów i projektów mogą zostać precyzyjnie ustalone,
- c) możliwe jest zapewnienie w praktyce, że nikt nie uzyska dostępu do danych przesyłanych zgodnie z wymaganiami określonymi w Rozporządzeniu nr 329 z 2006 roku przed terminem ich złożenia do instytucji zamawiającej,
- d) jeżeli ktokolwiek uzyska nieupoważniony dostęp do jakichkolwiek danych, istnieje uzasadnione prawdopodobieństwo wykrycia takiego nieuprawnionego dostępu,
- e) jedynie osoby uprawnione mogą ustalać lub zmieniać daty otwarcia przesłanych danych,
- f) podczas poszczególnych etapów procedury udzielania zamówienia lub konkursu dostęp do całości lub części przedłożonych danych może być możliwy jedynie w wyniku równoczesnego podjęcia odpowiednich działań przez osoby uprawnione,
- g) osoby uprawnione mogą uzyskać dostęp do danych przesłanych przez oferentów wyłącznie po upływie terminu składania ofert,
- h) dane otrzymane i otwarte zgodnie z wymaganiami określonymi w Załączniku numer 4 muszą pozostać dostępne wyłącznie dla osób uprawnionych do zapoznania się z nimi⁸.

Należy także zaznaczyć, iż zgodnie z artykułem 51 Rozporządzenia nr 329, instytucje zamawiające, które zdecydują się na elektroniczne udzielenie zamówienia publicznego muszą przygotowywać informacje na temat postępów w procedurze udzielania zamówienia publicznego prowadzonej za pomocą środków elektronicznych oraz sporządzać raporty z elektronicznego udzielenia zamówienia publicznego. Ponadto, zgodnie z Rozporządzeniem nr 329 zamawiający musi przygotować raport z każdego udzielonego zamówienia powyżej progów unijnych.

Podsumowując, przepisy Rozporządzenia nr 329 dotyczące komunikacji w zamówieniach publicznych umożliwiają zamawiającemu prowadzenie komunikacji za pomocą środków elektronicznych pod warunkiem, że środki te spełniają warunki pozwalające na przejrzyste i prawidłowe udzielenie zamówienia publicznego. W przypadku, gdy instytucja zamawiająca zdecyduje się na udzielenie zamówienia publicznego przy użyciu środków elektronicznych, może skorzystać z funkcjonalności publicznego portalu eTenders, który spełnienia warunki określone w Załączniku 4 Rozporządzenia nr 329⁹.

Nie ma jednak w Irlandii wytycznych wskazujących na obligatoryjność prowadzenia procedury udzielenia zamówienia publicznego tylko w formie elektronicznej.

W irlandzkim prawie zamówień publicznych zostały również zdefiniowane instrumenty i narzędzia wykorzystywane przy udzielaniu zamówień w formie elektronicznej takie jak: dynamiczny system zakupów, aukcje elektroniczne czy umowy ramowe.

Poza uregulowaniami prawnymi dla elektronicznych zamówień publicznych, które zostały określone w przepisach dotyczących zamówień publicznych, istotne znaczenie dla omawianej tematyki mają przepisy irlandzkiej ustawy o handlu elektronicznym stanowiące transpozycję do irlandzkiego porządku praw-

⁸ Zob. Artykuł 50 ust. 2, 3, 4, *European Communities (Award of Public Authorities' Contracts) Regulations 2006 S.I. No. 329 of 2006* Published By The Stationary Office Dublin.

⁹ Zob. artykuł 51, Tamże.

nego przepisów *Dyrektywy 1999/93/WE w sprawie wspólnotowych ram w zakresie podpisów elektronicznych* oraz *przepisów Dyrektywy 2000/31/WE o handlu elektronicznym*. Najistotniejsze dla elektronicznej publikacji zamówień publicznych są przepisy, które wskazują, że nie można odmówić zawarcia umowy zawartej elektronicznie, pismom w formie elektronicznej oraz elektronicznym podpisom tylko, dlatego, że są w formie elektronicznej. Zgodnie z artykułem 19 tej ustawy, przygotowywanie umowy, przygotowanie oferty, akceptacja oferty oraz wszelka komunikacja związana z prowadzeniem wyjątku, dokonywaniem zmian czy unieważnieniem postępowania może być prowadzona za pomocą komunikacji elektronicznej¹⁰.

3. Infrastruktura elektronicznych zamówień publicznych – portal eTenders

Głównym i jedynym publicznym portalem zapewniającym możliwość publikacji ogłoszeń, przeprowadzania postępowania w formie elektronicznej oraz będącym źródłem informacji o uregulowaniach prawnych i funkcjonowaniu systemu zamówień publicznych w Irlandii jest platforma eTenders (www.etenders.gov.ie). Portal został utworzony w 2001 roku jako krajowy publikator ogłoszeń dla zamówień publicznych o wartości poniżej progów unijnych, zapewniając szeroki dostęp i przejrzystość dla udzielania tego typu zamówień.

Rozwój portalu eTenders i utworzenie w jego ramach narzędzia do udzielania zamówień publicznych w formie elektronicznej zostały wskazane w „Strategii implementacji elektronicznych zamówień w sektorze publicznym w Irlandii”. Zgodnie z tymi założeniami, zawartość i funkcjonalność portalu były aktualizowane w miarę pojawiania się nowych rozwiązań technologicznych na rynku elektronicznych zamówień publicznych. Z punktu widzenia osiągnięcia celu określonego w Strategii, najważniejszą modyfikacją portalu była aktualizacja zakończona w listopadzie 2012 roku. W wyniku tej aktualizacji w ramach portalu zostało udostępnione narzędzie CTM do kompleksowego zarządzania udzielaniem zamówienia publicznego w formie elektronicznej. Dostępne na portalu eTenders narzędzie CTM gwarantuje przeprowadzenie w formie elektronicznej całego procesu udzielenia zamówienia publicznego oraz przygotowania i zarządzania realizacją umowy w sprawie zamówienia publicznego. Dzięki systemowi CTM oferty mogą być przygotowywane i przekazywane w formie elektronicznej. Obecnie platforma eTenders stanowi profesjonalny elektroniczny portal skupiający w sobie wszystkie funkcje niezbędne przy prowadzeniu postępowania w formie elektronicznej. Prowadzenie postępowania w formie elektronicznej przy użyciu eTenders nie jest jednak obowiązkowe. Obowiązkowe jest tylko publikowanie ogłoszeń dla zamówień podprogowych, których wartość jest równa lub wyższa niż:

- 10 000 euro dla dostaw i usług z zakresu teleinformatycznego,
- 25 000 tysięcy euro dla pozostałych dostaw i usług,
- 50 000 euro dla robót budowlanych

oraz zamieszczanie ogłoszeń dla zamówień o wartości równej lub przekraczającej wartość progów unijnych, po tym jak ogłoszenie zostanie przekazane do Urzędu Publikacji UE za pomocą unijnego narzędzia do publikacji ogłoszeń eNotices lub za pośrednictwem samego portalu eTenders, który wiadczy usługi eSendera przekazującego do publikacji w Suplemencie do Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej (TED) ogłoszenia dla zamówień ponadprogowych. Ogłoszenia dla zamówień o wartości równej lub przekraczającej wartość progów unijnych przekazane do TED za pośrednictwem portalu eTenders, są automatycznie zamieszczane na portalu. eTenders przesyła automatycznie ogłoszenia do publikatora unijnego również w przypadku, gdy zamawiający prowadzi w pełni elektroniczne postępowanie o udzielenie zamówienia o wartości równej lub przekraczającej progi unijne za pomocą narzędzia CTM.

¹⁰ Zob. *Część druga Ustawy o handlu elektronicznym (ang. Part 2 of the Electronic Commerce Act, 2000)* <http://www.irishstatutebook.ie/2000/en/act/pub/0027/index.html> 19.08.2013.

Korzystanie z funkcjonalności dostępnych na portalu jest bezpłatne, zarówno dla zamawiających jak i wykonawców. Portal eTenders prowadzony jest w dwóch wersjach językowych: angielskiej i irlandzkiej.

Portal eTenders jest zarządzany przez Krajowy Służb ds. Zamówień Publicznych (NPS). NPS pełni rolę głównego administratora udostępnionego na portalu narzędzia CTM i jest odpowiedzialny za określenie i udostępnienie funkcjonalności i modułów w ramach przedmiotowego narzędzia. Główny administrator narzędzia CTM może zaprojektować standardowe wzory procesów udostępnianych użytkownikom systemu. Procesy mogą zawierać dowolną liczbę faz oraz powtarzające się fazy tego samego typu – na przykład dwie fazy negocjacji. Wzory procesów tworzy się dla każdego rodzaju procedury wykorzystywanej przez instytucje zamawiające do udzielenia zamówienia. Przykładowo, fazy i wzory procesu dla procedury ograniczonej będą różniły się od faz dla procedury otwartej, a jeszcze inaczej proces będzie wyglądał przy uproszczonej procedurze zapytania ofertowego dla zamówień o wartości poniżej progu krajowego. NPS posiada status administratora portalu, ale czynności technicznego utrzymania i zarządzania portalem eTenders, prowadzenia punktu pomocy tzw. „helpdesk” dla użytkowników portalu oraz wprowadzanie zmian zostały powierzone podmiotowi prywatnemu.

3.1 Funkcjonalności portalu eTenders dostępne dla zamawiającego

Irlandzkie instytucje zamawiające, aby móc korzystać z możliwości, jakie zapewnia eTenders muszą zarejestrować się jako użytkownicy portalu. Rejestracja następuje poprzez przesłanie danych zamawiającego, pozwalających na utworzenie indywidualnego konta użytkownika, do firmy zarządzającej portalem. Po utworzeniu konta, użytkownik instytucji zamawiającej otrzymuje login i hasło umożliwiające logowanie na portalu. Po zalogowaniu się jako instytucja zamawiająca, użytkownik ma do dyspozycji link umożliwiające przejście do obszaru zamawiającego oraz link do obszaru wykonawcy, gdy instytucja zamawiająca może mieć konto jako zamawiający i oddzielne konto jako wykonawca¹¹. Instytucja zamawiająca może ograniczyć logowanie się na portalu tylko do wskazanych adresów IP.

Posiadanie konta zamawiającego daje dostęp do narzędzi służących do publikacji ogłoszeń i narzędzia CTM do elektronicznego prowadzenia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego. Narzędzie CTM daje możliwość przeprowadzenia fazy właściwego postępowania o udzielenie zamówienia publicznego oraz ewentualnej fazy aukcji elektronicznej. Za pomocą modułu Zarządzanie Umowami (*Contract Management*) w ramach narzędzia CTM można tak przygotować, zaakceptować i zarządzić w formie elektronicznej umowami w sprawie zamówień publicznych.

Faza postępowania obejmuje etap określenia założeń dla danego postępowania, konfiguracji i dostosowania przez zamawiającego formularzy, które będą wykorzystywane do kwalifikacji oferentów i przygotowanie dokumentacji zamówienia, etap wysłania informacji do potencjalnych oferentów (w zależności od procedury może to być ogłoszenie o zamówieniu lub wysłanie zaproszenia bezpośrednio do wykonawców z bazy systemu) oraz etap oceny otrzymanych ofert. Faza aukcji elektronicznych umożliwia przeprowadzenie przejrzystego procesu wyboru zwycięskiej oferty z zachowaniem zasady poufności ofert. Natomiast faza dotycząca umów pozwala na przeprowadzenie w formie elektronicznej wszystkich czynności związanych z przygotowaniem, akceptacją i zarządzaniem umowami w sprawie zamówienia publicznego. Zamawiający, w ramach pracy w systemie, może utworzyć plik umowy, uzgodnić jej treść z wykonawcą i uzyskać formalną akceptację od wykonawcy.

W ramach narzędzia do elektronicznego prowadzenia procesu udzielenia zamówienia publicznego (CTM), instytucja zamawiająca ma dostęp do dwóch podstawowych zakładek: „Moje postępowania o udzielenie zamówienia publicznego” i „Umowy”. Pierwsza z zakładek pozwala zainicjować i przeprowadzić postępowanie w formie elektronicznej, a druga służy do przygotowania umowy w sprawie zamówienia publicznego. W przedmiotowych zakładkach znajdują się te informacje o trwających lub zakończonych postępowaniach oraz umowach. Strona główna systemu CTM, dostępna po zalogowaniu się w obszarze zamawiającego, zawiera także ikony z zakładkami w ramach, których zamawiający podejmuje inne czynności związane z udzieleniem zamówienia. Zakładki te to: „Dokumenty”, „Mój terminarz”, „Moje zadania”, „Moje decyzje”, „Moje ewaluacje”, „Raporty”, „Zlecenia drukowania”, „Zamówienia powyżej progów UE”.

W zakładce „Moje postępowania o udzielenie zamówienia publicznego” zamawiający może utworzyć specjalne foldery nazywane w systemie projektami, przestrzeniami pracy lub departamentami, które to foldery pozwalają zebrać w jednym miejscu dokumenty związane z określonymi rodzajami zamówień publicznych np. zamówieniami na usługi, pogrupować zamówienia o podobnym przedmiocie i wykorzystywać zasoby tych zamówień w ramach innych postępowań przyporządkowanych do danego folderu. Instytucja zamawiająca może tworzyć dowolną ilość projektów według dowolnie określonych przez siebie kryteriów. W ramach tzw. projektu, zamawiający może ustanowić grupę osób, które będą zajmowały się postępowaniami zamieszczonymi w tym projekcie i przypisać im stosowne uprawnienia np. edytor, edytor z ograniczonymi uprawnieniami, obserwator, obserwator bez możliwości wglądu w oferty, oceniający. Zamawiający może także prowadzić postępowanie bez konieczności przypisywania go do konkretnego projektu. W przypadku, gdy postępowanie jest przeprowadzane poza projektem zamawiający również może przypisać określone uprawnienia konkretnym osobom.

Zarządzanie kontami użytkowników w poszczególnych instytucjach zamawiających, w szczególności ci w zakresie korzystania z narzędzia CTM, często zostaje powierzone wewnętrznym administratorom systemu. Administrator systemu instytucji zamawiającej jest odpowiedzialny za dostosowywanie, stworzonych przez głównego administratora z NPS, wzorów procesów oraz ich przebiegu do potrzeb konkretnych postępowań prowadzonych przez instytucję zamawiającą. Administratorzy systemu w instytucjach zamawiających zajmują się także dodawaniem użytkowników, określeniem uprawnień do korzystania z systemu w ramach danej instytucji oraz bieżącym obsługiwaniem pracy w systemie.

Działania administratorów w poszczególnych instytucjach zamawiających nie mogą jednak ingerować w funkcjonowanie systemu, a dostosowanie wzorów procesów do potrzeb instytucji zamawiającej nie wpływa na ich zawartość dostępną dla pozostałych instytucji zamawiających korzystających z systemu¹².

3.1.1 Elektroniczne udzielenie zamówienia publicznego – przebieg procesu

Postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego może na przeprowadzić za pomocą narzędzia CTM. Narzędzie CTM umożliwia udzielenie zamówienia publicznego o wartości poniżej i powyżej wartości progów unijnych. W przypadku udzielania zamówień publicznych, których wartość nie przekracza progów unijnych, niektóre czynności podejmowane podczas pracy w systemie różnią się od tych podejmowanych przy udzielaniu zamówień objętych regulacjami unijnymi. Przykładowo, przy udzielaniu zamówienia podprogowego system nie dokonuje publikacji ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym UE oraz nie wysyła do oferentów automatycznych powiadomień o wyniku postępowania.

Przebieg elektronicznego procesu udzielenia zamówienia publicznego zależy także od wyboru procedury właściwej dla udzielenia danego zamówienia. W przypadku procedur otwartych zamawiający publikuje w systemie ogłoszenie o zamówieniu, które w zależności od wartości zamówienia przekazywane jest do

¹² Zob. EU Supply, *Complete Tender Management Buyer User Guide*, March 2013 s. 7–10 oraz s. 131.

Dziennika Urzędowego UE i publikowane na portalu eTenders lub tylko publikowane na portalu eTenders. Zamawiający może po publikacji ogłoszenia wysłać zaproszenia do udziału w danym zamówieniu do podmiotów zarejestrowanych w bazie systemu.

W procedurach niekonkurencyjnych zamawiający nie publikuje ogłoszenia tylko wysyła zapytania ofertowe do podmiotów zarejestrowanych w bazie systemu. System umożliwia także zamawiającemu uruchomienie procesów dla dynamicznego systemu zakupów. Jeżeli zamawiający zamierza skorzystać z dynamicznego systemu zakupów w pierwszym etapie uruchamia proces kwalifikacji oferentów do dynamicznego systemu zakupów. Po uruchomieniu procesu kwalifikacji, system CTM umożliwia przeprowadzenie procedury udzielenia zamówienia w ramach dynamicznego systemu zakupów, która rozpoczyna się od wysłania zaproszeń do składania ofert do zakwalifikowanych wykonawców¹³.

Jak już zostało wskazane powyżej, instytucja zamawiająca może umieścić dane zamówienie w tzw. projekcie lub potraktować dane zamówienie jako pojedyncze zamówienie poza jakimkolwiek projektem.

Instytucja zamawiająca, pracując z narzędziem CTM, rozpoczyna proces elektronicznego udzielenia zamówienia publicznego od określenia założeń dla danego postępowania. Zamawiający podaje podstawowe informacje na temat zamówienia takie jak: nazwa zamówienia, krótki opis przedmiotu zamówienia, kod CPV, ewentualnie numer referencyjny zamówienia. Następnie zamawiający wybiera rodzaj procesu, jaki zamierza zastosować – przykładowo, czy będzie to procedura otwarta czy ograniczona, postępowanie jedno czy dwuetapowe, poniżej czy powyżej progów uniijnych. Przy określaniu założeń dla wybranego przez siebie procesu udzielenia zamówienia publicznego, system wyświetla instytucji zamawiającej list kolejnych zadań, jakie musi wykonać. Zadania te mogą obejmować:

- a) **Wskazanie dat właściwych dla danego postępowania,**
- b) **Zarządzenie kwestionariuszem kwalifikacji podmiotowej,**
- c) **Przygotowanie dokumentów zamówienia,**
- d) **Określenie sposobu przedstawienia oferty,**
- e) **Określenie punktacji i wag,**
- f) **Określenie osób, które będą brały udział w ocenie ofert i będą upoważnione do otwarcia skrzynki z ofertami,**
- g) **Przygotowanie zaproszeń dla oferentów,**
- h) **Określenie formy publikacji zamówienia.**

Po zdefiniowaniu założeń, instytucja zamawiająca może rozpocząć proces udzielenia zamówienia publicznego. Proces obejmuje:

- 1) **Publikację ogłoszenia**, po uprzednim wypełnieniu wzoru ogłoszenia właściwego dla danego publikatora.
- 2) **Wysłanie zaproszeń do wykonawców.**

Zaproszenia są wysyłane do wykonawców zarejestrowanych w bazie wykonawców znajdującej się w systemie. Baza wykonawców dostarcza instytucji zamawiającej informacji na temat danych wykonawcy, udziału danego wykonawcy w innych zamówieniach udzielanych elektronicznie (są to na przykład informacje o średnim czasie odpowiedzi na zaproszenie, procencie wygranych postępowań), linków umożliwiających dostęp do informacji o postępowaniach, w których wykonawca brał udział, historii realizacji umów w ramach poprzednich zamówień (na przykład zmiany w umowach, opóźnienia w realizacji), opinii innych zamawiających na temat realizacji zamówień przez danego wykonawcę. Informacje te są dostępne dla instytucji zamawiającej poprzez profile wykonawcy. Baza wykonawców nie jest bazą zamkniętą. Nowi wykonawcy mogą znaleźć się w przedmiotowej bazie po przejściu etapu

pu pre-kwalifikacji. Zamawiający może wyszukiwać w bazie wykonawców podmioty, do których chce wysłać zaproszenia, za pomocą różnych kryteriów wyszukiwania takich jak: nazwa wykonawcy, kraj, region, kategorie produktów, usług, kody CPV, słowa kluczowe oraz listy kilku kryteriów. Zamawiający może też wykorzystać listy wykonawców, do których wysyłał zaproszenia przy poprzednio udzielonych zamówieniach lub utworzy własną listę sprawdzonych wykonawców.

- 3) **Otwarcie skrzynki z ofertami.** Skrzynka z ofertami i tzw. koperty z ofertami wykonawców są tworzone przez zamawiających celem zabezpieczenia dostępu do informacji zawartych w ofertach przed upływem terminu na ich składanie. Osobami uprawnionymi do otwarcia ofert są tylko użytkownicy systemu wskazani wcześniej przez zamawiającego jako osoby wchodzące w skład komitetu ewaluacyjnego. Składając ofertę, wykonawca może określić, czy cała jego oferta zawiera informacje poufne. Instytucja zamawiająca po otwarciu skrzynki z ofertami widzi, które dokumenty zostały wskazane przez oferenta jako dokumenty zawierające informacje poufne.
- 4) **Kwalifikacja podmiotowa wykonawców,** jest przeprowadzana na podstawie przygotowanego kwestionariusza. Odpowiedzi na kwestionariusz kwalifikacyjny przekazane przez oferentów są widoczne dla zamawiającego na etapie kwalifikacji podmiotowej, zamawiający może także mieć dostęp do wyników kwalifikacji na etapie ewaluacji ofert. W końcowym etapie postępowania, na podstawie wyników kwalifikacji podmiotowej i oceny ofert zamawiający dokonuje wyboru zwycięskiego wykonawcy.
- 5) **Analiza złożonych ofert i udzielenie zamówienia.** W ramach narzędzia CTM instytucja zamawiająca ma do dyspozycji kilka funkcji, które pozwalają na przeglądanie ofert złożonych przez wykonawców w różnych konfiguracjach (kwalifikacja, ranking cen, podgląd na całość). Instytucja zamawiająca może otworzyć wszystkie dokumenty załączone przez wykonawców oraz dokonać ich zapisu w formacie zip. Przy ocenie ofert, instytucja zamawiająca wykorzystuje narzędzia do analizy, które pomagają wskazać zwycięskiego oferenta zgodnie z wcześniej określonymi przez instytucję zamawiającą kryteriami. Jednym z takich narzędzi jest narzędzie tzw. kosztorysu/tabel cenowych (ang. Bill of Quantities – BoQ – Manager /Price Schedule), które pozwala zamawiającemu na dokonanie analizy i porównanie cen złożonych ofert. Narzędzie tzw. kosztorysu/tabel cenowych umożliwia również porównywanie cen poszczególnych elementów ofert wybranych wykonawców, cen w poszczególnych częściach zamówienia itp. Dane niezbędne do uruchomienia narzędzia tzw. tabel cenowych mogą być wprowadzane przez instytucję zamawiającą na bieżąco w ramach pracy przy ocenie ofert w systemie, mogą być importowane z zewnętrznych plików takich jak np. pliki Excel znajdujące się na komputerze lub na innych nośnikach, lub importowane bezpośrednio z ofert przekazanych przez wykonawców. Narzędzie CTM wspomaga ocenę ofert przez zamawiającego poprzez instrument tzw. analysis engine. Instrument ten zestawia ze sobą odpowiedzi z kwestionariusza kwalifikacji, ceny z narzędzia bill of quantities, podając zamawiającemu uporządkowane informacje i wskazując ranking ofert. Analizę poszczególnych ofert można rozdzielić pomiędzy użytkowników systemu wskazanych jako zespół ewaluacyjny. Wyniki analizy prowadzonej przez zespół są następnie prezentowane w systemie w formie zbiorczej. Po zakończonej analizie zamawiający wybiera zwycięskiego oferenta lub oferentów i wskazuje powody udzielenia zamówienia danemu podmiotowi. Informacje o wyborze zwycięskiej oferty/ofert są automatycznie wysyłane do wszystkich oferentów, którzy brali udział w postępowaniu, ale tylko w przypadku zamówień o wartości równej lub przekraczającej progi unijne. W przypadku tego typu zamówień obowiązuje okres wstrzymania się od podpisania umowy – tzw. okres standstill określony w irlandzkich Rozporządzeniach w sprawie procedur odwoławczych (ang. European Communities – Public Authorities' Contracts) (Review Procedures, Regulations 2010). W przypadku zamówień o wartości nieprzekraczającej wartości progów unijnych, to zamawiający samodzielnie wysyła do oferentów informację o udzieleniu zamówienia wraz ze wskazaniem zwycięskiego oferenta, gdy taka wiadomość jest generowana automatycznie przez system.

- 6) **Etap zamknięcia postępowania i archiwizacji dokumentów i informacji związanych z danym postępowaniem.** Po zakończeniu procesu udzielenia zamówienia można zamknąć zamówienie lub cały projekt. Wszystkie zakończone zamówienia i projekty są przenoszone do folderu archiwum. Funkcja archiwizacji jest dostępna zarówno dla wykonawcy jak i zamawiacz. Po zamknięciu postępowania lub całego projektu, użytkownicy systemu nie mogą dokonywać w nich żadnych zmian. Jeżeli jednak zajdzie potrzeba powrotu do zakończonego zamówienia, to może być ono wznowione przez osobę z uprawnieniami edytora. Fakt ponownego otwarcia zamówienia jest odnotowywany za pomocą narzędzia do śledzenia i przeglądania zmian (ang. Tender Audit Trail). Narzędzie Audit Trail pokazuje również historię dokumentów zamieszczanych w systemie – kiedy i przez kogo dokument był zamieszczony, zmieniany lub usunięty z systemu.

Praca w systemie ma ustrukturyzowany charakter pozwalający instytucji zamawiającej na podejmowanie kolejnych czynności zgodnie z określonym przebiegiem procesu udzielenia zamówienia publicznego. Poszczególne zadania są oznaczone w systemie graficznymi ikonami, które po wykonaniu przez zamawiacz danej czynności zmieniają kolor z czerwonego na zielony.

W trakcie prowadzenia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego może okazać się, że zaistnieje potrzeba dokonania zmiany w dokumentacji zamówienia. System CTM przewiduje tak możliwość. Zmiany w postępowaniu prowadzonym elektronicznie mogą być dokonywane, ale tylko przed wyborem zwycięskiego oferenta. Przy czym, istotne warunki zamówienia i dokumentacja nie mogą być zmieniane po upływie terminu na składanie ofert, ponieważ system automatycznie blokuje dokonywanie zmian w złożonych ofertach. Instytucja zamawiająca, dokonując zmian przed upływem terminu składania ofert może wysłać do wykonawców, którzy złożyli już oferty, informacje o wprowadzonych zmianach wraz z – daniem potwierdzenia aktualności złożonej oferty lub ustawić automatyczne powiadomienie o wprowadzonych zmianach wszystkim zainteresowanym podmiotom. Zmiany w ogłoszeniach o zamówieniu opublikowanych w Suplemencie do Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej są dokonywane w ramach systemu za pomocą formularza ogłoszenia dodatkowych informacji, informacje o niekompletnej procedurze lub sprostowanie.

Wyjtkiem pozwalającym na zmiany w dokumentacji postępowania po upływie terminu składania ofert jest możliwość odblokowania przez zamawiacz na określony czas niektórych elementów złożonej oferty. Przedmiotowa funkcjonalność wydaje się niezbędna w przypadku sprostowywania oczywistych omyłek czy wezwania do uzupełnienia dokumentów. Wszystkie dokonane zmiany są widoczne w systemie za pomocą narzędzia do śledzenia i przeglądania¹⁴.

3.2 Funkcjonalności portalu eTenders dostępne dla wykonawców

Portal eTenders to także wiele funkcjonalności dostępnych dla podmiotów zainteresowanych udziałem w zamówieniach publicznych prowadzonych przez irlandzkie instytucje zamawiające. Portal zapewnia wykonawcom dostęp do informacji, publikacji oraz aktów prawnych z zakresu zamówień publicznych, umożliwia przeglądanie ogłoszeń o zamówieniach opublikowanych przez irlandzkie instytucje zamawiające oraz pozwala na korzystanie z narzędzia CTM. Za pomocą narzędzia CTM wykonawcy mogą elektronicznie przygotowywać i przekazywać oferty oraz uczestniczyć w kolejnych etapach postępowania o udzielenie zamówienia publicznego prowadzonego elektronicznie.

Rejestracja rozpoczyna się od wypełnienia formularza rejestracyjnego zamieszczonego na portalu eTenders, w którym wykonawca podaje podstawowe informacje o swojej firmie. Po elektronicznym przekazaniu

formularza rejestracyjnego, wykonawca otrzymuje z systemu wiadomości mailowe z prośbą o weryfikację danych i potwierdzenie dokonania rejestracji. Proces rejestracji kończy się nadaniem nazwy użytkownika i hasła, które zapewniają pełen dostęp do funkcjonalności portalu i narzędzia CTM. Rejestracja jest bezpłatna i otwarta dla każdego zainteresowanego podmiotu. Proces rejestracji nie stwarza żadnych barier w dostępie do funkcjonalności portalu dla wykonawców z zagranicy¹⁵. Wykonawcy zarejestrowani na portalu mogą korzystać z usługi subskrypcji ogłoszeń o zamówieniach opublikowanych przez irlandzkie instytucje zamawiające¹⁶.

Wykonawca w ramach swojego konta użytkownika ma dostęp do zakładki systemu CTM umożliwiającej udział w zamówieniach publicznych udzielanych elektronicznie. Najważniejszymi zakładkami są: zakładka „Moje zaproszenia” gdzie znajdują się zaproszenia do udziału w postępowaniach przekazane bezpośrednio przez instytucje zamawiające, zakładka „Zamówienia opublikowane”, w której wykonawca może przeglądać ogłoszenia opublikowane na portalu eTenders oraz zakładka „Umowy”, gdzie zamieszczane są umowy w sprawie zamówień publicznych uzgadniane lub już zawarte przez wykonawcę. Ponadto, wykonawca, w ramach swojego konta użytkownika, ma dostęp do zakładek wspomagających pracę w systemie, takich jak: „Dokumenty”, „Mój terminarz”, „Moje zadania”, „Moje decyzje”, „Raporty”, „Zlecenia drukowania”¹⁷.

3.2.1 Udział wykonawców w elektronicznym procesie udzielenia zamówienia publicznego

Udział wykonawcy w zamówieniu publicznym prowadzonym elektronicznie za pomocą narzędzia CTM można podzielić na 3 fazy: faza postępowania, ewentualna faza aukcji elektronicznej oraz faza tworzenia, zatwierdzania i zarządzania umowami w sprawie zamówienia publicznego.

Faza postępowania rozpoczyna się od otrzymania zaproszenia od instytucji zamawiającej lub zgłoszenia zainteresowania zamówieniem opublikowanym na portalu eTenders.

Wykonawcy korzystający z narzędzia CTM mogą otrzymać zaproszenia do udziału w postępowaniach prowadzonych w trybie niekonkurencyjnym lub postępowaniach, w których instytucja zamawiająca opublikowała obligatoryjne ogłoszenie o zamówieniu, ale dodatkowo zdecydowała się na rozesłanie zaproszenia do wykonawców zarejestrowanych w bazie wykonawców portalu eTenders. Zaproszenia przekazane przez instytucje zamawiające są zamieszczane w zakładce „Moje zaproszenia” oraz są wysyłane na adres poczty elektronicznej wykonawcy. Wykonawca, po uprzednim zapoznaniu się z warunkami zamówienia i załączonymi przez zamawiającego dokumentami, może zaakceptować lub odrzucić otrzymane zaproszenie.

Wykonawca może samodzielnie wybierać interesujące go zamówienia publiczne spośród ogłoszeń opublikowanych na portalu eTenders. Dostęp do ogłoszeń opublikowanych na portalu umożliwia zakładka „Zamówienia opublikowane” ramach narzędzia CTM.

Po zaakceptowaniu zaproszenia lub zgłoszeniu zainteresowania do opublikowanego ogłoszenia o zamówieniu, wykonawca rozpoczyna przygotowywanie oferty przy użyciu narzędzia CTM. Wykonawca może wyznaczyć osoby w ramach swojej instytucji, które otrzymają uprawnienia dostępu do dokumentacji ofertowej dla danego postępowania. Osoby zaangażowane w proces przygotowywania oferty mogą otrzymać uprawnienia do edycji ofert lub tylko do wglądu w treści przygotowywanych i złożonych ofert.

Elektroniczne przygotowanie odpowiedzi na zaproszenie lub ogłoszenie o zamówieniu wymaga od wykonawcy podjęcia następujących czynności:

¹⁵ Zob. Siemens oraz Time.Lex dla European Commission Internal Market Directorate-Genera, *Study on the evaluation of the Action Plan for the implementation of the legal framework for electronic procurement (Phase II) Country Profiles* s. 178.

¹⁶ Zob. IDC, *Study on e-Procurement Measurement and Benchmarking* MARKT 2011/097/C Lot 1 – *Public Procurement Performance Indicators EU Country Profiles Annex to D2*, 29.04.2013, s. 56.

¹⁷ Zob. EU Supply, *EUS Complete Tender Management Supplier User Guide*, March 2013, s. 5.

- a) **Akceptacja dokumentów zamieszczonych przez zamawiającego,**
- b) **Udzielenie odpowiedzi na pytania kwalifikacyjne przygotowane przez zamawiającego,**
- c) **Wypełnienie kwestionariusza cenowego (ang. Bill of Quantities Manager) oraz podanie całkowitej ceny dla całego zamówienia,**
- d) **Dołączenie do odpowiedzi odpowiednich dokumentów w formie załączników.**

Należy przy tym zaznaczyć, iż zakres czynności, jakie musi podjąć wykonawca przygotowując ofertę, jest uzależniony od określonych przez zamawiającego wymagań dla danego zamówienia.

Tak przygotowaną ofertę wykonawca może przekazać do zamawiającego. Jednak zanim oferta zostanie przekazana, system wymaga od wykonawcy sprawdzenia i zatwierdzenia zawartości oferty. Przed wysłaniem oferty, wykonawca musi tę ponownie potwierdzić swój login i hasło. Po prawidłowym przesłaniu oferty, zarówno zamawiający jak i wykonawca otrzymują automatyczną wiadomość z systemu, potwierdzającą złożenie oferty.

Przed upływem terminu na składanie ofert, wykonawca może anulować wyrażone już zainteresowanie zamówieniem, dokonywać zmian w przekazanej już ofercie chyba, że dokonywanie zmian zostało zablokowane przez zamawiającego lub wycofał on już ofertę. Wszystkie zmiany dokonane w przekazanej ofercie, jak te zmiany w dokumentacji postępowania dokonywane przez zamawiającego przed upływem terminu na składanie ofert, są widoczne w systemie poprzez narzędzie do śledzenia zmian. Natomiast wycofanie złożonej już oferty nie wyklucza ponownego złożenia tej samej lub zmodyfikowanej oferty przez danego wykonawcę pod warunkiem, że nie upłynął termin na składanie ofert.

Po upływie terminu na składanie ofert, zamawiający dokonuje analizy ofert i wyboru zwycięskiego wykonawcy. Informacja o wyborze oferty jest przekazywana do wykonawcy za pomocą systemu CTM. W przypadku zamówień publicznych o wartości przekraczającej progi unijne, informacja o wyniku postępowania jest przekazywana automatycznie przez system zarówno do zwycięskiego wykonawcy, jaki i do wykonawców, których oferty nie zostały wybrane. Natomiast w przypadku zamówień o wartości poniżej progów unijnych zamawiający samodzielnie, ale w ramach systemu, rozsyła informacje na temat wyboru zwycięskiego wykonawcy. W ciągu 2 dni od otrzymania informacji o wyniku postępowania wykonawcy mogą wystąpić do zamawiającego o przekazanie szczegółowego raportu z udzielenia zamówienia, w którym zamawiający określa powody udzielenia zamówienia danemu podmiotowi. Jeżeli wykonawcy mają wątpliwość co do niepoprawnego przeprowadzenia postępowania, mogą w ciągu 14 dni od otrzymania wiadomości zgłosić do instytucji zamawiającej sprzeciw wobec wyboru zwycięskiego wykonawcy. Wysłanie prośby o przekazanie raportu jak też zgłaszanie protestu jest dokonywane w ramach systemu CTM. Do momentu rozstrzygnięcia protestu, zamawiający nie może podpisać umowy w sprawie zamówienia publicznego.

Wykonawca, któremu zostało udzielone zamówienie, bierze udział w przygotowaniu i zatwierdzeniu umowy w sprawie zamówienia publicznego za pomocą modułu Contract Management. Jest to trzecia faza udziału wykonawcy w postępowaniu prowadzonym elektronicznie. Wybór procesu, w jakim będzie przygotowywana umowa należy do zamawiającego. Instytucja zamawiająca rozpoczyna przygotowanie umowy od przekazania pierwszego projektu umowy do wykonawcy. Wykonawca akceptuje bądź odrzuca projekt umowy. Odrzucając projekt umowy, wykonawca jest zobowiązany do podania powodów braku akceptacji i ewentualnych propozycji zmian.

Ostateczna wersja umowy w formie elektronicznej jest dostępna w zakładce „Umowy” na profilu wykonawcy¹⁸.

3.3 Dodatkowe funkcje narzędzia Complete Tender Management

System CTM oferuje dodatkowe funkcje, które mogą być wykorzystywane przez instytucje zamawiające oraz wykonawców celem usprawnienia pracy w systemie:

- **Moduł wiadomości**
- **Moduł pytań i odpowiedzi**
- **Moduł podpisu elektronicznego**
- **Moduł z procedur mini-przetargów**
- **Funkcja informowania o przerwach technicznych**
- **Funkcja przechowywania dokumentów**
- **Funkcja raportowania**
- **Funkcja usług drukowania.**

Podpis elektroniczny nie jest wymagany przy prowadzeniu postępowania o udzielenie zamówienia publicznego w Irlandii. W związku z tym, portal eTenders nie posiada modułu podpisu elektronicznego. Warto jednak pokrótce wyjaśnić, jak działa moduł podpisu elektronicznego, gdy jest wykorzystywany na portalach e-zamówień z systemem CTM w państwach, gdzie wymagane jest udzielenie zamówienia publicznego przy elektronicznym udzielaniu zamówień publicznych.

Moduł podpisu elektronicznego systemu CTM dopuszcza zastosowanie różnych wariantów zabezpieczenia dla składanych ofert. Wariant/warianty zabezpieczenia, które będą stosowane przy elektronicznym udzieleniu zamówienia publicznego mogą zostać określone na poziomie krajowym (np. dla ogólnie dostępnego portalu e-zamówień) lub mogą być pozostawione do decyzji instytucji zamawiającej.

Moduł pozwala na złożenie oferty opatrzonej podpisem elektronicznym weryfikowanym przy pomocy dowolnego certyfikatu kwalifikowanego. Oferent przed złożeniem oferty może sprawdzić certykat za pomocą zewnętrznej usługi walidacji. Instytucja zamawiająca również może zweryfikować certykat uytęgo przez oferenta do złożenia podpisu elektronicznego.

W przypadku, gdy oferent nie posiada podpisu elektronicznego, instytucja zamawiająca może dopuścić złożenie za pomocą narzędzia CTM tzw. listu uwierzytelniającego, który zastąpi podpis elektroniczny. Korzystający z możliwości złożenia listu uwierzytelniającego oferent, po przesłaniu oferty, musi wydrukować list uwierzytelniający, podpisać go i przesłać instytucji zamawiającej mailem lub faksem przed upływem terminu składania ofert. Instytucja zamawiająca może zweryfikować, czy list uwierzytelniający jest zgodny z ofertą, przekazaną elektronicznie poprzez porównanie kodu wskazanego w liście (ang. hash code) z kodem wskazanym w ofercie. Kody generowane są przez narzędzie CTM. Niezgodność kodów wskazywałaby na dokonywanie zmian w ofercie po wydrukowaniu listu uwierzytelniającego. Instytucja zamawiająca może rozróżnić w systemie oferty złożone przy użyciu podpisu elektronicznego i oferty złożone wraz z listem uwierzytelniającym.

3.4 Aukcje elektroniczne na portalu eTenders

System CTM posiada moduł eAuctions do przeprowadzania aukcji elektronicznych¹⁹. Aukcje elektroniczne prowadzone przy użyciu modułu eAuctions mogą być ostatnim etapem oceny ofert w ramach prowadzonego postępowania o udzielenie zamówienia publicznego lub mogą stanowić samodzielny tryb wyboru

¹⁹ European Commission Internal Market Directorate-General, *Study on the evaluation of the Action Plan for the implementation of the legal framework for electronic procurement (Phase II) Analysis, assessment and recommendations* Brussels 9 July 2010, s. 85.

wykonawcy w przypadku zamówień podprogowych. Jeżeli aukcja elektroniczna jest samodzielnym procesem wyboru wykonawcy, zamawiający zaprasza do udziału w aukcji podmioty zarejestrowane na portalu eTenders. Wyszukiwanie podmiotów, do których zostaną wysłane zaproszenia do udziału w aukcji, może zostać przeprowadzone przy użyciu różnego rodzaju kryteriów takich jak na przykład nazwa, kwalifikacje, typ działalności.

W przypadku, gdy aukcja elektroniczna jest instrumentem służącym do wyboru najlepszej oferty w prowadzonym postępowaniu, zamawiający zaprasza do udziału w aukcji oferentów zakwalifikowanych w ramach poprzedniego etapu procedury o udzielenie zamówienia publicznego.

Proces aukcji elektronicznej rozpoczyna zamawiający. Przygotowując aukcję elektroniczną w module eAuctions, zamawiający powinien określić takie elementy aukcji jak:

- a) **Minimalna wartość procentowa lub liczbowa, o którą oferent musi obniżyć swoją ofertę podczas dorazowego składania postępień,**
- b) **Czas, jaki będzie miał oferent na analizę ostatniej złożonej oferty zanim aukcja dobiegnie końca,**
- c) **Zakres ułatwień dla oferentów związanych ze składaniem postępień,**
- d) **Zakres widoczności postępień pozostałych oferentów,**
- e) **Informacje o liczbie uczestników danego etapu aukcji widoczne dla oferentów.**

Zamawiający wprowadza do systemu oferty wykonawców, które uzyskał w ramach poprzedniego etapu postępowania lub w przypadku, gdy aukcja jest samodzielnym procesem wyboru wykonawcy, oferty otrzymane od wykonawców z bazy wykonawców eTenders. Oferty te stanowią tzw. pierwsze oferty w aukcji. Zamawiający wprowadzając do systemu wartość pierwszych ofert może nanosić elementy korygujące wartość oferty, które chociaż nie są ujęte w zaproponowanej cenie to stanowią dodatkowe elementy podnoszące koszt realizacji zamówienia. Tak wprowadzone do systemu oferty są wysyłane do wykonawców celem potwierdzenia ich ważności i prawidłowości. Wykonawca może odrzucić sposób wprowadzenia oferty przez zamawiającego, jeżeli stwierdzi, że zamawiający błędnie lub w niezrozumiały sposób wprowadził do systemu jego ofertę.

Po etapie przygotowania i wprowadzenia ofert początkowych, zamawiający rozsyła zaproszenia do zakwalifikowanych oferentów. Zaproszenia nie mogą zostać rozesłane później niż 3 dni przed rozpoczęciem aukcji ze względu na fakt, iż wykonawców może nie być zarejestrowana na portalu eTenders. Podmioty niezarejestrowane na portalu muszą mieć odpowiedni ilość czasu, aby zarejestrować się i sprawdzić czy zamawiający poprawnie wprowadził do systemu ich oferty początkowe, które będą podstawą rozpoczęcia aukcji. Brak rejestracji na portalu części wykonawców zakwalifikowanych do udziału w aukcji, może mieć miejsce, gdy aukcja elektroniczna jest instrumentem wyboru najlepszej oferty w postępowaniu prowadzonym w formie papierowej.

W trakcie trwania właściwego etapu aukcji, w którym kolejne postępień są składane przez oferentów, zamawiający nie podejmuje żadnych czynności. Aktywność zamawiającego sprowadza się tylko do obserwacji przebiegu aukcji. Realny czas trwania aukcji wynosi jedną godzinę.

Wybór zwycięskiej oferty, przy zastosowaniu funkcji modułu aukcji elektronicznej, może nastąpić na podstawie kryterium najniższej ceny lub kryterium oferty najkorzystniejszej ekonomicznie. W ramach wyboru najlepszej oferty na podstawie kryterium oferty najkorzystniejszej ekonomicznie, moduł aukcji elektronicznych proponuje zamawiającym dwie formuły: formułę opartą na cenie i pozacenowych kryteriach dotyczących oferty (ang. weighted evaluation model) oraz formułę opartą na cenie i pozacenowych kryteriach dotyczących oferty a jednocześnie nie pozwalającą na uwzględnienie porównania danej oferty z najniższymi zaproponowanymi przez innych oferentów i najwyższymi/najlepszymi wynikami innych oferentów w zakresie pozacenowych kryteriów (ang. fixed weights and relative stores). W zależności od formuły wy-

branej do oceny ofert, moduł eAuctions wykorzystuje różne wzory do oceny ofert. Do wzorów wykorzystywanych przy ocenie ofert są podstawiane wartości procentowe lub liczbowe dla cech wykorzystywanych przez zamawiającego jako kryteria oceny ofert w danym postępowaniu.

Po zakończeniu aukcji system automatycznie pozycjonuje oferty zgodnie z wynikami ostatnio złożonych postępień i oznacza zwycięskie oferty. Jeżeli zamówienie jest udzielane w przetargach, moduł umożliwia wskazanie zwycięskich ofert dla poszczególnych przetargów zamówienia. Wynik aukcji stanowi podstawę wyboru najlepszej oferty przez zamawiającego. Po przeprowadzeniu aukcji elektronicznej zamawiający dokonuje udzielenia zamówienia publicznego. Jeżeli zamówienie jest udzielane w formie elektronicznej, kolejne czynności są prowadzone za pomocą narzędzia CTM²⁰.

4. Agregacja zamówień publicznych

W „Strategii implementacji elektronicznych zamówień w sektorze publicznym w Irlandii” agregacja zamówień publicznych została wskazana jako jeden z priorytetów modernizacji systemu zamówień publicznych w Irlandii. Zgodnie z założeniami określonymi w Strategii, zamówienia publiczne powinny być sumowane na jak najwyszym poziomie danego sektora publicznego, celem zoptymalizowania możliwych korzyści ekonomicznych.

Postulaty centralizacji zamówień publicznych i wykorzystywania środków elektronicznych podczas dokonywania scentralizowanych zakupów zostały także zawarte w „Planie Reform w Administracji Publicznej w Irlandii” z 2011 roku. Rekomendacje określone w Planie Reform wskazują na potrzebę wdrożenia możliwości jak najszerszego zakresu obowiązkowego korzystania z umów ramowych zawieranych przez NPS, która pełni w Irlandii rolę centralnej instytucji zamawiającej²¹.

Irlandzkie instytucje zamawiające mają obowiązek korzystać z umów ramowych zawartych przez NPS na dostawy i usługi określone w Okólniku numer 6/12 z 2012 roku wydanym przez Ministerstwo Wydatków Publicznych i Reform. Obowiązkowe korzystanie z umów ramowych zawartych przez NPS obejmuje zamówienia na dostawy materiałów biurowych, papieru, materiałów eksploatacyjnych do sprzętu komputerowego, energii elektrycznej, gazu ziemnego, sprzętu biurowego, samochodów, zamówienia na usługi sprzątaniny, usługi reklamy oraz usługi drukowania. W pozostałym zakresie instytucje zamawiające mają możliwość wyboru czy chcą korzystać z umów ramowych zawartych przez NPS²².

W kwietniu 2012 roku obowiązywało 50 umów ramowych zawartych przez NPS, w ramach których przewidywano wydatkowanie na dany rok na poziomie około 1,4 miliarda euro²³.

Od momentu udostępnienia narzędzia do udzielenia zamówień w formie elektronicznej dla wszystkich zainteresowanych stron, postępowania mające na celu zawarcie umów ramowych są prowadzone za pomocą portalu eTenders. Przed udostępnieniem narzędzia CTM dla ogółu użytkowników, NPS w ramach prowadzonych postępowań, których przedmiotem było zawarcie umów ramowych, umożliwiało oferentom składanie ofert w formie papierowej²⁴.

²⁰ Zob. EU Supply, *CTM eAuctions Authority Guide*, April 2012, s. 7–14.

²¹ Zob. Department of Public Expenditure and Reform *Public Service Reform* 17th November, 2011, s. 17.

²² Zob. Department of Public Expenditure and Reform, *Circular 06/12: Public Procurement (Framework Agreements)*, 25 July 2012.

²³ Zob. Prezentacja Seamus O'Neill z National Procurement Service, *National Procurement Service Progress to Date*, Dublin Castle, 18 April 2012. <http://www.procurement.ie/publications/national-procurement-service-progress-date> 31.07.2013.

²⁴ Zob. Dokumentacja postępowania o zawarcie umowy ramowej na dostawy papieru ksero i papieru biurowego różnego zastosowania, 30 lipca 2012 roku. (ang. Request for Tenders to establish a Multi Supplier Framework for the Supply of Photocopying and Multi-Purpose Office Paper 30th July 2012).

Ponadto, na podstawie okólników numer 2/09 z 2009 roku oraz numer 2/11 z 2011 roku wydanych przez Ministerstwo Finansów irlandzkie instytucje zamawiające mają obowiązek korzystać z umów ramowych na sprzęt komputerowy, sprzęt telekomunikacyjny, oprogramowania, usługi telefonii komórkowej, usługi internetowe i przesyłu danych, usługi zarządzania sieciami komputerowymi i bazami danych zawieranych przez Ministerstwo Wydatków Publicznych i Reform²⁵. Wyjątkiem są szkoły, które w zamówieniach na sprzęt komputerowy, muszą korzystać z umów ramowych zawartych przez Narodowe Centrum Technologii w Edukacji (ang. National Centre for Technology in Education)²⁶. Obie te instytucje są centralnymi zamawiającymi w tych obszarach.

5. Podsumowanie

Trwający już ponad 10 lat proces elektroniczacji irlandzkiego systemu zamówień publicznych jest prowadzony w sposób kompleksowy. Irlandia jest krajem, który posiada podstawy prawne określające wykorzystanie narzędzi elektronicznych w zamówieniach publicznych, dokumenty strategiczne wskazujące kierunek działań w elektroniczacji systemu zamówień publicznych jak i zaawansowaną infrastrukturę techniczną i instytucjonalną niezbędnych do stosowania narzędzi elektronicznych w praktyce²⁷.

Irlandzki model e-zamówień wyróżnia dostępnymi przy tych rozwiązaniach dla wszystkich podmiotów zainteresowanych udziałem w zamówieniach publicznych. Zasady korzystania z narzędzi do elektronicznego udzielania zamówień publicznych, dostępnych na portalu eTenders, są postrzegane jako jedne z najbardziej elastycznych i nie stwarzających barier dla transgranicznych zamówień publicznych rozwiązań w całej Unii Europejskiej.

Irlandia, przyjmując wytyczne dotyczące ograniczania wymogów związanych ze składaniem dokumentów potwierdzających zdolności podmiotowe oferentów i kandydatów w formie papierowej, stała się pionierem rozwiązań, które zostały zaprezentowane przez Komisję Europejską w ramach projektów nowych dyrektyw dotyczących zamówień publicznych²⁸.

Nie bez znaczenia dla elektroniczacji zamówień publicznych pozostaje także pozalegisłacyjny charakter uregulowań właściwych dla zamówień podprogowych. Wytyczne i okólniki dla zamówień publicznych, których wartość nie przekracza wartości progów unijnych pozwalają skutecznie kształtować rozwiązania i narzędzia do elektronicznego udzielania tego typu zamówień.

Do elastyczne podejście do elektronicznych zamówień publicznych zastosowane w Irlandii może być jednak trudne do przeniesienia na grunt innych państw członkowskich Unii Europejskiej. Największą barierą w korzystaniu z irlandzkich do wiadomości w e-zamówieniach mogą stanowić obawy i ryzyka związane ze zbyt niskimi gwarancjami zabezpieczenia w procedurze elektronicznego udzielania zamówienia publicznego, w szczególności wynikające z braku wymogu stosowania podpisów elektronicznych.

²⁵ Zob. Department of Finance, *Circular 2/09: Arrangements for ICT Expenditure in the Civil and Public Service* oraz *Circular 2/11: Additional Arrangements for ICT Expenditure in the Civil and Public Service* <http://www.procurement.ie/publications/Iter/Circulars> 19.08.2013.

²⁶ Zob. strona internetowa z umowami ramowymi zawartymi przez Ministerstwo Wydatków Publicznych i Reform <http://ictprocurement.gov.ie/> 19.08.2013.

²⁷ Zob. European Commission Internal Market Directorate-General, *Study on the evaluation of the Action Plan for the implementation of the legal framework for electronic procurement (Phase II) Analysis, assessment and recommendations* Brussels 9 July 2010.

²⁸ Zob. Wniosek Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie zamówień publicznych KOM(2011) 896 oraz Wniosek Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych KOM(2011)895, opublikowane przez KE 20.12.2011.

Elektroniczne zamówienia publiczne we Francji

1. Wprowadzenie

Elektronizacja zamówień publicznych we Francji sięga roku 2001, kiedy to poprzednio obowiązujący kodeks zamówień publicznych dopuścił składanie wniosków i ofert drogą elektroniczną, upoważniając zamawiacza do udzielenia od wykonawców korzystania z tej drogi komunikacji w ramach procedur uproszczonych (na gruncie obecnie obowiązujących przepisów zwanych „dostosowanymi”). Następnym kamieniem milowym było wprowadzenie w 2005 r. obowiązku przyjęcia przez zamawiacza wniosków i ofert przekazanych drogą elektroniczną w ramach procedur sformalizowanych. Od 2010 r. zamawiaczemu przysługuje uprawnienie udzielenia od wykonawców korzystania z komunikacji elektronicznej w ramach wszystkich procedur, niezależnie od wartości zamówienia. Jednocześnie wprowadzono obowiązek komunikacji za pomocą środków elektronicznych w przypadku zamówienia na dostawę sprzętu komputerowego i usług informatycznych o wartości przekraczającej 90 000 euro. Od dnia 1 stycznia 2012 r. zamawiacz nie może odmówić przyjęcia wniosków i ofert w formie elektronicznej w przypadku wszystkich zamówień o wartości szacunkowej przekraczającej 90 000 euro, niezależnie od przedmiotu zamówienia.

2. Uregulowania prawne

Udzielanie zamówień publicznych we Francji jest obecnie regulowane w pierwszej kolejności Kodeksem zamówień publicznych obowiązującym na mocy dekretu nr 2006-975 z dnia 1 sierpnia 2006 r.²⁹; dalej: Kodeks albo Kodeks zamówień publicznych. Do stosowania Kodeksu zobowiązane są państwa i państwowe jednostki organizacyjne o charakterze administracyjnym oraz jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne. Kodeks zamówień publicznych zawiera również podstawowe rozwiązania dotyczące elektronicznej³⁰ zamówień publicznych, ustanawiając jednocześnie pewne obowiązki w tym zakresie. Pozostali zamawiacze stosują przepisy rozporządzenia nr 2005-649 z dnia 6 czerwca 2005 r.³¹ i dwóch aktów wykonawczych: dekretu nr 2005-1308³² i dekretu nr 2005-1742³³. Wymienione akty prawne również przewidują możliwość wykorzystania elektronicznych środków komunikacji w procesie udzielania zamówień.

²⁹ Décret n° 2006-975 du 1er août 2006 portant code des marchés publics (JORF n° 179 du 4 août 2006 page 11627).

³⁰ Terminem używanym w języku francuskim jest *dématérialisation*, co de niowane jest jako użycie elektronicznych środków komunikacji w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego.

³¹ Ordonnance n° 2005-649 du 6 juin 2005 relative aux marchés passés par certaines personnes publiques ou privées non soumises au code des marchés publics (JORF n° 131 du 7 juin 2005 page 10014).

³² Décret n° 2005-1308 du 20 octobre 2005 relatif aux marchés passés par les entités adjudicatrices mentionnées à l'article 4 de l'ordonnance n° 2005-649 du 6 juin 2005 relative aux marchés passés par certaines personnes publiques ou privées non soumises au code des marchés publics (JORF n° 247 du 22 octobre 2005 page 16752).

³³ Décret n° 2005-1742 du 30 décembre 2005 relatif aux règles applicables aux marchés passés par les pouvoirs adjudicateurs mentionnés à l'article 3 de l'ordonnance n° 2005-649 du 6 juin 2005 relative aux marchés passés par certaines personnes publiques ou privées non soumises au code des marchés publics (JORF n° 304 du 31 décembre 2005 page 20782).

wie, ale – w przeciwieństwie do Kodeksu – nie nakładają żadnych obowiązków w tym zakresie na instytucje i podmioty zamawiające zobowiązane do ich stosowania.

Szczegółowe rozwiązania w zakresie elektronicznych zamówień publicznych zawiera rozporządzenie ministra gospodarki, przemysłu i pracy z dnia 14 grudnia 2009 r. w sprawie elektroniczacji procedur udzielania zamówień publicznych³⁴, dalej: rozporządzenie w sprawie elektroniczacji.

Zasady stosowania podpisu elektronicznego w postępowaniu o udzielenia zamówienia publicznego określa z kolei rozporządzenie ministra gospodarki z dnia 15 czerwca 2012 r. w sprawie podpisu elektronicznego w zamówieniach publicznych³⁵, dalej: rozporządzenie w sprawie podpisu elektronicznego.

Dla elektroniczacji zamówień publicznych istotne jest również rozporządzenie nr 2005-1516 w sprawie komunikacji elektronicznej między obywatelami a organami administracji oraz pomiędzy organami administracji³⁶, dalej: rozporządzenie w sprawie komunikacji elektronicznej, dekret nr 2010-112³⁷ i rozporządzenie z dnia 6 maja 2010 r. dotyczące ogólnych wymagań bezpieczeństwa (*référéntiel général de sécurité*, w skrócie RGS)³⁸, a także dekret nr 2007-284³⁹ i rozporządzenie z dnia 9 listopada 2009 r. regulujące wymagania ogólne w zakresie interoperacyjności (*référéntiel général d'interopérabilité*, w skrócie RGI)⁴⁰. RGS, to reguły funkcjonowania systemów informatycznych mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa informacji wymienianych drogą elektroniczną, takie jak identyfikacja, podpis elektroniczny, poufność i znakowanie czasem. RGI, to reguły techniczne pozwalające zapewnić interoperacyjność systemów informatycznych, określając katalogi danych, normy i standardy, do których stosowania zobowiązane są organy administracyjne.

Przełomowym momentem w rozwoju systemu elektronicznych zamówień publicznych we Francji był dekret z 2008 r.⁴¹ zmieniający przepisy Kodeksu oraz dekretu nr 2005-1308 i dekretu nr 2005-1742. Najistotniejsze dla upowszechnienia elektroniczacji zamówień elementy tej reformy to wprowadzenie – w odniesieniu do zamówień o wartości szacunkowej powyżej 90 000 euro – następujących obowiązków:

1. obowiązek publikacji ogłoszenia o zamówieniu na portalu nabywcy (od 1 stycznia 2010 r.);
2. obowiązek publikacji dokumentacji zamówienia na portalu nabywcy (od 1 stycznia 2010 r.);
3. obowiązek składania wniosków i ofert drogą elektroniczną w przypadku zamówień informatycznych (od 1 stycznia 2010 r.);
4. obowiązek przyjęcia wniosków i ofert złożonych drogą elektroniczną (od 1 stycznia 2012 r.)⁴².

³⁴ Arrêté du 14 décembre 2009 relatif à la dématérialisation des procédures de passation des marchés publics (JORF n° 0295 du 20 décembre 2009 page 22028).

³⁵ Arrêté du 15 juin 2012 relatif à la signature électronique dans les marchés publics (JORF n° 0153 du 3 juillet 2012 page 10893).

³⁶ Ordonnance n° 2005-1516 du 8 décembre 2005 relative aux échanges électroniques entre les usagers et les autorités administratives et entre les autorités administratives (JORF n° 286 du 9 décembre 2005 page 18986).

³⁷ Décret n° 2010-112 du 2 février 2010 pris pour l'application des articles 9, 10 et 12 de l'ordonnance n° 2005-1516 du 8 décembre 2005 relative aux échanges électroniques entre les usagers et les autorités administratives et entre les autorités administratives (JORF n° 0029 du 4 février 2010 page 2072).

³⁸ Arrêté du 6 mai 2010 portant approbation du référentiel général de sécurité et précisant les modalités de mise en oeuvre de la procédure de validation des certificats électroniques (JORF n° 0113 du 18 mai 2010 page 9152).

³⁹ Décret n° 2007-284 du 2 mars 2007 relatif aux modalités d'élaboration, d'approbation, de modification et de publication du référentiel général d'interopérabilité (JORF n° 53 du 3 mars 2007 page 4060).

⁴⁰ Arrêté du 9 novembre 2009 portant approbation du référentiel général d'interopérabilité (JORF n° 0262 du 11 novembre 2009 page 19593).

⁴¹ Décret n° 2008-1334 du 17 décembre 2008 modifiant diverses dispositions régissant les marchés soumis au code des marchés publics et aux décrets pris pour l'application de l'ordonnance n° 2005-649 du 6 juin 2005 relative aux marchés passés par certaines personnes publiques ou privées non soumises au code des marchés publics (JORF n° 0294 du 18 décembre 2008 page 19367).

⁴² Z wyjątkiem terytorium Majotty, wyspy w archipelagu Komorów na Oceanie Indyjskim posiadającej status departamentu zamorskiego Francji, gdzie – na mocy art. 294 Kodeksu, te obowiązki zaczynają obowiązywać z dniem 1 stycznia 2014 r.

2.1 Podpis elektroniczny

Kodeks zamówień publicznych wymaga opatrzenia dokumentu podpisem elektronicznym w dwóch sytuacjach: (1) składanie wniosków o dopuszczeniu do udziału w postępowaniu, (2) składanie ofert. Ponadto przepisy Kodeksu przewidują możliwość zawarcia umowy w formie elektronicznej.

Zasady stosowania podpisu elektronicznego w postępowaniu o udzielenia zamówienia publicznego określa rozporządzenie w sprawie podpisu elektronicznego. Zamawiający i wykonawcy mogą stosować podpisy elektroniczne i certyfikaty wedle własnego uznania pod warunkiem, że są one zgodne z ogólnymi warunkami interoperacyjności (RGI) i ogólnymi warunkami bezpieczeństwa (RGS).

Rozporządzenie nakazuje stosowanie podpisów należących do jednej z kategorii bezpiecznych podpisów elektronicznych weryfikowanych przy pomocy następujących certykatów:

- kwalifikowanego certyfikatu wydawanego przez kwalifikowany podmiot świadczący usługi certyfikacyjne, o którym mowa w rozporządzeniu w sprawie komunikacji elektronicznej (lista tych podmiotów jest dostępna pod adresem http://www.lsti-certification.fr/images/liste_entreprise/RGS_ETSI.pdf);
- kwalifikowanego certyfikatu wydawanego przez kwalifikowany podmiot świadczący usługi certyfikacyjne wpisany w jednym z państw członkowskich na „zaufanej liście”, o której mowa w decyzji Komisji 2009/767/WE⁴³ (listę można znaleźć na stronie internetowej https://ec.europa.eu/information_society/policy/esignature/trusted-list/tl-hr.pdf);
- kwalifikowanego certyfikatu wydawanego przez francuski lub zagraniczny kwalifikowany podmiot świadczący usługi certyfikacyjne, który przestrzega norm równoważnych ogólnym wymaganiom bezpieczeństwa (RGS).

Osoba składająca podpis ma obowiązek przekazać wraz z podpisanym dokumentem wszystkie informacje niezbędne do przeprowadzenia weryfikacji własności podpisu. Z tego obowiązku zwolnieni wykonawcy, którzy używają podpisu należącego do jednej z dwóch pierwszych kategorii. Format podpisu musi być zgodny z ogólnymi wymaganiami interoperacyjności (RGI). Rozporządzenie wprost wskazuje formaty XAdES, CAdES i PAdES; dokumentacja zamówienia może dopuszczać dodatkowe formaty podpisów.

Rozporządzenie przewiduje możliwość stosowania urzędowej (*parapheur électronique*) umozliwiających grupowanie dokumentów do podpisania, złożenie na jednym dokumencie podpisów przez więcej niż jedną osobę, bez naruszenia integralności danych, jak również korzystanie z tych urzędów zarówno lokalnie, jak i za pośrednictwem sieci internetowej.

3. Narzędzia i procedury elektroniczne

3.1 Profil nabywcy

Termin „profil nabywcy” został wzięty z tekstu unijnych dyrektyw w sprawie zamówień publicznych i wpisany do Kodeksu zamówień. Przepisy Kodeksu regulujące wstępne ogłoszenie informacyjne, przewidują – w ścisłym związku z dyrektywami w sprawie zamówień publicznych – możliwość jego publikacji w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej albo na profilu nabywcy, de facto ten ostatni jako stron internetowy służący zamawiającemu do udzielania zamówień. Tak samo profil nabywcy został zdefiniowany w dekretych nr 2005-1308 i w dekretych nr 2005-1742.

⁴³ Decyzja Komisji z dnia 16 października 2009 r. ustanawiająca środki ułatwiające korzystanie z procedur realizowanych drogą elektroniczną poprzez pojedyncze punkty kontaktowe zgodnie z dyrektywą 2006/123/WE Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczącej usług na rynku wewnętrznym (Dz. Urz. UE nr L 274 z 20.10.2009, str. 36).

Na gruncie dyrektyw pro I nabywcy to strona internetowa, na której zamawiający może opublikować swoje ogłoszenie informacyjne, a także informacje na temat aktualnie prowadzonych postępowań, planowanych zakupów, udzielonych zamówień, postępowań unieważnionych oraz wszelkie informacje ogólne, takie jak dane kontaktowe osoby odpowiedzialnej za zamówienia⁴⁴. Natomiast we francuskim systemie zamówień elektronicznych przez pro I nabywcy należy rozumieć ogólny rodokształt informatycznych, obejmujących portal i oprogramowanie, umożliwiających elektroniczny proces udzielania zamówień. Inaczej mówiąc, pro I nabywcy to czy wszystkie niezbędne narzędzia umożliwiające pełną elektroniczną postępowania o udzielenie zamówienia publicznego.

Pro I nabywcy powinien spełniać co najmniej następujące funkcje:

- umożliwiać **zamieszczanie ogłoszeń** o zamówieniu i **publikację dokumentacji** zamówienia;
- umożliwiać **składanie wniosków** o dopuszczenie do udziału w postępowaniu i **ofert**, zapewniając bezpieczeństwo danych i poufność informacji;
- umożliwiać wymianę informacji i porozumiewanie się (wezwania do uzupełnienia, negocjacje) zamawiającego z wykonawcami w trakcie całego postępowania o udzielenie zamówienia.

Strona internetowa zamawiającego, która nie posiada wszystkich wymienionych funkcji, nie może być uznana za pro I nabywcy.

Ponadto, pro I nabywcy może, tytułem przykładu, posiadać następujące funkcje:

- aplikacje umożliwiające publikację ogłoszeń w publikatorze krajowym Biuletynie zamówień publicznych (BOAMP) oraz w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej⁴⁵,
- system automatycznych powiadomień zainteresowanych wykonawców o nowych postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego,
- rejestr czynności wykonawców, w tym rejestr pobranych dokumentacji zamówienia,
- przewodniki dla wykonawców ubiegających się o zamówienie,
- moduły e-learningowe,
- moduły umożliwiające symulację składania wniosków i ofert,
- oprogramowanie umożliwiające składanie podpisu elektronicznego,
- „przestrzeń prywatną” dla wykonawców umożliwiającą im zarządzanie swoimi dokumentami potwierdzającymi spełnianie warunków udziału w postępowaniu (wirtualne *dossier* wykonawcy),
- moduły umożliwiające przeprowadzenie aukcji elektronicznej i dynamicznego systemu zakupów,
- archiwum postępowań o udzielenie zamówienia.

Zamawiający może samodzielnie opracować niezbędne infrastrukturę informatyczną i stworzyć swój pro I nabywcy. Może to być albo wynajęcie platformy od podmiotu świadczącego tego rodzaju usługi.

Tytułem przykładu, państwo francuskie posiada platformę nazwaną *Plate-forme des Achats de l'Etat* albo *Place* pod adresem <http://www.marches-publics.gouv.fr/>. Niektórzy zamawiający nabywają dla siebie platformę na własność, umożliwiającą jednocześnie korzystanie z niej innym zamawiającym; takie wspólne platformy spotykane są w przypadku niektórych regionów, jak w Burgundii portal *Salle des marchés – les profils acheteurs de Bourgogne* pod adresem <https://marches.e-bourgogne.fr/>, a w Île-de-France nowy *Le portail des marchés publics franciliens* działający od dnia 22 kwietnia 2013 r. pod adresem <http://www.maximilien.fr/>. Z kolei mali zamawiający zwracają się do przedsiębiorstw oferujących na rynku usługi wspólnych platform (takich jak *achatpublic.com*, *AWS Achat*, *LOCAL TRUST MPE*).

⁴⁴ Zob. przepisy art. 41 i 44, załączniki XIII, XVA, XVB, XX dyrektywy 2004/17/WE, art. 35 i 36, załączniki VIIA, VIII dyrektywy 2004/18/WE oraz art. 30 i 32, załączniki IV i VI dyrektywy 2009/81/WE.

⁴⁵ Nie oznacza to, że każdy zamawiający posiadający pro I nabywcy i tę funkcjonalność jest eSenderem; eSenderem jest dostawca takiej usługi (zob.: http://simap.europa.eu/ojs_esenders/sending_xml_notices/index_pl.htm)

Od dnia 27 lutego 2013 r. administrowana przez Departament Informatyki i Administracyjnej (DILA) francuskiego Ministerstwa Gospodarki i Finansów strona <http://www.boamp.fr/> udostępnia zamawiającym – oprócz publikacji ogłoszenia – również zamieszczenie dokumentacji zamówienia, porozumiewanie się z wykonawcami oraz przyjmowanie wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu i ofert. Tym samym, obecnie **funkcją pro lubo nabywcy może pełnić strona oficjalnego publikatora krajowego**, jeżeli zamawiający zdecydował się skorzystać z tej możliwości.

Wykonawca zainteresowany udzielaniem zamówienia czy zawieraniem umów ramowych dla pro lubo nabywcy uzyskuje dostęp do wszystkich informacji związanych z tym zamówieniem czy umowami ramowymi, a także możliwość porozumiewania się z zamawiającym, zadawania pytań do dokumentacji zamówienia czy umowy ramowej oraz złożenia wniosku o dopuszczenie i oferty.

Weryfikacja i identyfikacja użytkowników (zamawiających i wykonawców) odbywa się przy użyciu prostej procedury rejestracji za pośrednictwem nazwy użytkownika (loginu) i hasła. Przeglądanie ogłoszeń i pobieranie dokumentacji zamówienia jest dostępne **bez rejestracji**. Zadawanie pytań do dokumentacji zamówienia umożliwia odpowiednie formularze dostępne po zalogowaniu na konto użytkownika. Złożenie wniosku o dopuszczenie do udziału w postępowaniu lub oferty na pro lubo nabywcy jest możliwe po zarejestrowaniu i zalogowaniu, skompletowaniu dokumentów w formie elektronicznej na koncie użytkownika oraz – w przypadku procedur sformalizowanych – opatrzeniu odpowiednio *l'acte de candidature* lub *l'acte d'engagement* **podpisem elektronicznym**. Wniosek lub oferty zostają zaszyfrowane przy pomocy narzędzi dostępnych na pro lubo nabywcy i mogą być odszyfrowane jedynie przez upoważnionych pracowników zamawiającego. Po otwarciu wniosku czy oferty zamawiający może zwrócić się do wykonawcy o ich uzupełnienie za pośrednictwem bezpiecznego komunikatora (*messagerie sécurisée*) dostępnego na pro lubo nabywcy⁴⁶.

Adres pro lubo jest każdorazowo wskazywany w ogłoszeniu o zamówieniu. Link do pro lubo jest czynnikiem zamieszczony również na stronie internetowej zamawiającego.

Pro lubo nabywcy stanowi system informatyczny w rozumieniu rozporządzenia w sprawie komunikacji elektronicznej. W konsekwencji zamawiający jako organ administracji, ustanawiając pro lubo nabywcy, musi określić niezbędne wymagania w zakresie bezpieczeństwa systemu. W odniesieniu do funkcjonalności, o jakich mowa w ogólnych wymaganiach bezpieczeństwa (RGS), zamawiający, po przeprowadzeniu analizy ryzyk, wskazuje wymagany poziom bezpieczeństwa (*, ** lub ***) i przestrzega odpowiadających mu zasad i reguł postępowania.

3.2 Sposób porozumiewania się zamawiającego z wykonawcami

Zgodnie z Kodeksem Rodki przekazywania dokumentów i informacji wybrane przez zamawiającego muszą być dostępne wszystkim wykonawcom i nie mogą skutkować ograniczeniem dostępu do procedur udzielania zamówień publicznych. Przekazywanie, wymiana i przechowywanie informacji następuje w sposób zapewniający integralność danych i poufność wniosków i ofert oraz gwarantujący, że zamawiający nie będzie miał możliwości zapoznania się z zawartością wniosków i ofert przed upływem terminu ich składania. Takie same obowiązki na zamawiających zobowiązanych do stosowania dekretu nr 2005-1308 i dekretu nr 2005-1742⁴⁷.

⁴⁶ Zob. przewodnik dla wykonawców *Place – Plate-forme des achats de l'Etat Guide d'utilisation – Utilisateur Entreprise* dostępny na stronie <http://www.marches-publics.gouv.fr/> oraz *Guide d'utilisation – Le service de dématérialisation Profil entreprises* opublikowany na stronie <http://www.boamp.fr/>

⁴⁷ Por. art. 13 dekretu nr 2005-1308 i art. 13 dekretu nr 2005-1742.

Zgodnie z francuskim prawem zamówień publicznych wszystkie postępowania o udzielenie zamówienia publicznego mogą być przeprowadzone przy użyciu środków elektronicznych. W tym kontekście integralność i poufność danych nabierają szczególnego znaczenia, a na zamawiającym spoczywa obowiązek zapewnienia bezpieczeństwa przekazywanych informacji w stopniu co najmniej równym bezpieczeństwu informacji przekazywanych w tradycyjnej formie pisemnej, co wymaga zachowania minimum środków ostrożności, zastosowania odpowiednich rozwiązań technicznych i organizacyjnych oraz właściwego przygotowania i uwrażliwienia personelu.

Zgodnie z Kodeksem zamówień publicznych we wszystkich postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego dokumenty pisemne mogą na zastąpić wymianę elektroniczną albo złożeniem zycznego nośnika danych elektronicznych. Analogiczne rozwiązania zawierają przepisy dekretu nr 2005-1308 i dekretu nr 2005-1742, które podkreślają dodatkowo, że narzędzia używane do porozumiewania się za pomocą środków elektronicznych muszą mieć charakter niedyskryminacyjny, być dostępne na równych zasadach i kompatybilne z powszechnie stosowanymi technologiami informacyjnymi i komunikacyjnymi.

W praktyce komunikacja zamawiającego z wykonawcami odbywa się na **prośbę nabywcy**.

Sposób składania dokumentów jest określony w ogłoszeniu o zamówieniu, a w przypadku braku takiego ogłoszenia – w dokumentacji zamówienia. Wykonawcy ubiegający się o udzielenie zamówienia stosują ten sam sposób porozumiewania się z zamawiającym w przypadku wszystkich dokumentów. W konsekwencji wykonawca, który złożył wniosek o dopuszczenie do udziału w postępowaniu drogą elektroniczną nie może następnie złożyć oferty w tradycyjnej formie pisemnej. I odwrotnie: jeżeli wykonawca złożył wniosek o dopuszczenie do udziału w postępowaniu w tradycyjnej formie pisemnej, nie może następnie złożyć oferty przy użyciu elektronicznych środków komunikacji. Ten przepis nie dotyczy próbek i modeli.

Kodeks przewiduje dwie sytuacje, kiedy składanie wniosków i ofert za pomocą środków elektronicznych jest obowiązkowe. Po pierwsze, może tego wymagać zamawiający. Po drugie, wnioski i oferty muszą być składane drogą elektroniczną w przypadku zamówienia na dostawę sprzętu komputerowego i usług informatycznych o wartości powyżej 90 000 euro. W przypadku gdy porozumiewanie się zamawiającego z wykonawcami drogą elektroniczną jest obowiązkowe, wniosek o dopuszczenie do udziału w postępowaniu lub oferta przekazane na nośniku papierowym są niewłaściwe i podlegają odrzuceniu.

W przypadku zamówienia o wartości szacunkowej przekraczającej 90 000 euro zamawiający nie może odmówić przyjęcia dokumentów przekazywanych za pomocą elektronicznych środków komunikacji. Inaczej mówiąc, nawet jeżeli zamawiający wymaga złożenia ofert w tradycyjnej formie pisemnej, nie może odrzucić oferty złożonej drogą elektroniczną.

W przypadku, gdy stosowanie elektronicznych środków komunikacji jest obowiązkowe oraz gdy wykonawcom nie może odmówić ich stosowania, zamawiający zapewnia **poufność i bezpieczeństwo** transakcji na stronie internetowej **dostępnej w sposób niedyskryminacyjny** na warunkach określonych w rozporządzeniu w sprawie elektronicznej, czyli na swoim **prośbę nabywcy**.

W przypadku zamówień udzielanych w procedurze uproszczonej (poniżej progów unijnych) funkcjonalność strony powinna uwzględniać charakter zamówienia, w szczególności rodzaj i wartość robót budowlanych, dostaw lub usług będących przedmiotem zamówienia.

W przypadku zamówień udzielanych wspólnie, obowiązkowe w zakresie zapewnienia poufności i bezpieczeństwa transakcji spoczywa na koordynatorze wskazanym przez grupę zamawiających. Z kolei w przypadku

wykonawców wspólnie ubiegających się o udzielenie zamówienia bezpieczeństwa i autentyczności informacji przekazywanych w imieniu grupy musi zagwarantować pełnomocnik wyznaczony do jej reprezentowania.

3.3 Publikacja ogłoszeń

Obowiązki dotyczące publikacji ogłoszenia o zamówieniu są takie same niezależnie od tego, czy postępowanie o udzielenie zamówienia jest prowadzone przy użyciu elektronicznych środków komunikacji, czy inaczej. Wymagania publikacyjne różnią się natomiast w zależności od wartości szacunkowej zamówienia. Dla zamówień o wartości poniżej 15 000 euro⁴⁸ francuski Kodeks zamówień publicznych nie wymaga upublicznienia informacji o zamówieniu, ani przeprowadzenia postępowania konkurencyjnego. Zamawiacy ma zarazem obowiązek wyboru oferty odpowiadającej jego potrzebom przy oszczędnym gospodarowaniu środkami publicznymi i nie wolno mu udzielać zamówień w tym samym wykonawcy, jeżeli istnieje wiele ofert potencjalnie odpowiadających jego potrzebom.

W przypadku zamówień o wartości szacunkowej mieszczącej się w przedziale między 15 000⁴⁹ a 90 000 euro⁵⁰ zamawiacy zobowiązany jest do stosowania Kodeksu przysługuje swoboda wyboru odpowiednich środków upublicznienia informacji o zamówieniu, przy czym to upublicznienie nie musi konieczności przybierać formy ogłoszenia o zamówieniu.

Zamawiacy zobowiązany jest do stosowania Kodeksu w przypadku zamówień i umów ramowych o wartości mieszczącej się w przedziale od 90 000 euro do progów unijnych mają obowiązek publikacji ogłoszeń na swoim portalu nabywców oraz we francuskim Biuletynie zamówień publicznych (*Bulletin officiel des annonces des marchés publics*, w skrócie: BOAMP)⁵¹ **albo** w gazecie publikującej ogłoszenia prawne⁵². Zamówienia i umowy ramowe o wartości równej lub wyższej niż unijne wartości progowe udzielane przez zamawiaczy zobowiązanych do stosowania Kodeksu podlegają obowiązkowej publikacji **zarówno** w BOAMP **i** Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej serii S, **jak i na portalu nabywców**.

Pozostali zamawiacy, mają jedynie obowiązek przekazania do publikacji w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej serii S ogłoszeń o zamówieniach i umowach ramowych o wartości równej lub wyższej niż unijne wartości progowe. Mogą to zrobić bezpośrednio na stronie <http://simap.europa.eu/> albo za pośrednictwem stron internetowych podmiotów trzecich upoważnionych do przesyłania ogłoszeń w formacie XML przez Departament Informacji Prawnej i Administracyjnej (DILA) francuskiego Ministerstwa Gospodarki i Finansów.

Ogłoszenia do publikacji w Biuletynie zamówień publicznych przekazywane są drogą elektroniczną za pomocą formularzy dostępnych na stronie <http://www.boamp.fr/> prowadzonej przez DILA. Jeżeli zamawiacy wybierze jeden z formularzy właściwych dla zamówień powyżej progów unijnych, ogłoszenie jest nie tylko publikowane w BOAMP, ale jednocześnie przekazywane jest Urzędowi Publikacji Unii Europejskiej, celem

⁴⁸ W przypadku zamówień udzielanych w związku z działalnością sektorową, o której mowa w art. 135 Kodeksu, próg ten wynosi 20 000 euro (zob. art. 146 *in fine*).

⁴⁹ Albo 20 000 euro w przypadku zamówień udzielanych w związku z działalnością sektorową.

⁵⁰ Jak również w przypadku zamówień na usługi niepriorytetowe, o których mowa w art. 30 i 148 Kodeksu, tj. innych niż usługi priorytetowe wymienione enumeratywnie w art. 29 Kodeksu, o wartości co najmniej 15 000 albo – w przypadku zamówień udzielanych w związku z działalnością sektorową – 20 000 euro.

⁵¹ We Francji publikacja ogłoszeń w oficjalnym publikatorze krajowym na stronie <http://www.boamp.fr> jest odpłatna: więcej informacji na temat aktualnych opłat obowiązujących od dnia 31 sierpnia 2013 r. można znaleźć pod adresem <http://www.boamp.fr/Nouvelle-orientation>.

⁵² Z wyjątkiem zamówień na usługi niepriorytetowe.

opublikowania w Suplemencie do Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej. DILA, która jest eSenderem⁵³ klasy C, przekazuje zamawiającemu odpowiednie potwierdzenie wysłania ogłoszenia. Zamawiający mogą przekazywać ogłoszenia do publikacji w BOAMP również za pośrednictwem autoryzowanych podmiotów prywatnych, których list publikuje DILA.

3.4 Dokumentacja zamówienia

W Kodeksie, w przypadku zamówień na dostawy, usługi i roboty budowlane o wartości szacunkowej przekraczającej 90 000 euro, dokumentacja zamówienia – zdejmowana jako ogół dokumentów i informacji przygotowanych przez zamawiającego celem określenia przedmiotu i warunków realizacji zamówienia – musi zostać umieszczona przez zamawiającego na jego profilu nabywcy na warunkach określonych w rozporządzeniu w sprawie elektronicznej⁵⁴.

Na mocy rozporządzenia w sprawie elektronicznej na zamawiającym spoczywa obowiązek zapewnienia wolnego, bezpośredniego i pełnego dostępu do dokumentacji zamówienia zamieszczonej na swoim profilu nabywcy.

Celem zapewnienia wolnego, bezpośredniego i pełnego dostępu do dokumentacji zamówienia zamawiający powinien zagwarantować interoperacyjność swojego systemu informatycznego zgodnie z ogólnymi wymaganiami w zakresie interoperacyjności (RGI).

Zawsze gdy dokumentacja zamówienia jest udostępniana na profilu nabywcy, zamawiający wskazuje w ogłoszeniu o zamówieniu link do strony internetowej, z której możliwe jest pobranie dokumentacji, chyba że postępowanie nie jest wszczynane takim ogłoszeniem.

Ponadto, wysyłając drogą elektroniczną zaproszenie do składania ofert w postępowaniu prowadzonym w procedurze ograniczonej, zaproszenie do negocjacji w procedurach negocjacyjnych, czy zaproszenie do dialogu w postępowaniu prowadzonym w trybie dialogu konkurencyjnego, zamawiający ma obowiązek zamieścić w takim zaproszeniu link do dokumentacji zamówienia udostępnionej na profilu nabywcy.

Z kolei wykonawcy, którzy pobrali dokumentację ze strony zamawiającego (profilu nabywcy), mogą wskazać adres poczty elektronicznej, na który zamawiający przekaże informacje o jej ewentualnych zmianach czy doprecyzowaniu.

Rozporządzenie w sprawie elektronicznej przewiduje dwa wyjścia od obowiązku udostępnienia pełnej dokumentacji zamówienia na profilu nabywcy. Po pierwsze, zamawiający może zdecydować, że niektóre elementy dokumentacji są na tyle wrażliwe lub poufne, że zostaną przekazane wykonawcom jedynie w formie papierowej albo na zrytualnym nośniku danych elektronicznych. Po drugie, podobne postępowanie może być dopuszczalne, jeżeli niektóre części dokumentacji zamówienia są zbyt obszerne, by wykonawcy mogli je pobrać ze strony internetowej. W obu tych przypadkach zamawiający wskazuje w ogłoszeniu o zamówieniu albo w udostępnionej części dokumentacji zamówienia, gdzie i w jaki sposób takie dokumenty można uzyskać.

3.5 Składanie wniosków o dopuszczenie do udziału i ofert

Kodeks zamówień publicznych upoważnia zamawiającego do narzucenia wykonawcom elektronicznej formy składania wniosków i ofert w każdym postępowaniu, niezależnie od wartości i przedmiotu zamówienia.

⁵³ Więcej informacji na ten temat można znaleźć na stronie Urzędu Publikacji Unii Europejskiej pod adresem http://simap.europa.eu/ojs_esenders/become_an_ojs_esender/become_an_ojs_esender_pl.htm

⁵⁴ Obowiązek ten nie dotyczy zamówień na usługi niepriorytetowe.

Ponadto elektroniczna forma wniosków i ofert jest obowiązkowa w przypadku zamówień informatycznych o wartości powyżej 90 000 euro. Co więcej, niezależnie od przedmiotu zamówienia, w przypadku zamówień o wartości powyżej 90 000 euro, zamawiający nie może odmówić przyjęcia wniosku o dopuszczenie do udziału w postępowaniu ani oferty złożonych przy użyciu środków elektronicznych.

W odniesieniu do zamówień i umów ramowych udzielanych **w postępowaniu sformalizowanym**, tj. w przypadku zamówień i umów ramowych o wartości szacunkowej przekraczającej progi unijne, przepisy Kodeksu wymagają, by wnioski o dopuszczenie do udziału w postępowaniu⁵⁵ i oferty⁵⁶ składane w formie elektronicznej były opatrzone **podpisem elektronicznym**⁵⁷. Wnioski o dopuszczenie i oferty to zarazem jedynym dokumenty, które na gruncie francuskich przepisów muszą być podpisane przez wykonawcę. Załączniki takie jak ogólne i szczegółowe warunki administracyjne i finansowe umowy nie muszą być opatrzone podpisem wykonawcy. Wystarczające jest ich wymienienie w ofercie podpisanej przez wykonawcę. Należy przy tym zaznaczyć, że – jak stwierdził trybunał administracyjny w Tuluzie w orzeczeniu z dnia 9 marca 2011 r. w sprawie *MC² przeciwko Centre national de la recherche scientifique* – opatrzenie podpisem elektronicznym skompresowanego folderu w formacie zip nie jest równoznaczne z podpisaniem plików znajdujących się w tym folderze. W tym samym orzeczeniu trybunał w Tuluzie wskazał, że ten dokument, który został podpisany własnoręcznie na nośniku papierowym, a następnie zeskanowany i przekazany drogą elektroniczną, również nie spełnia wymagań dokumentu podpisanego elektronicznie. Bez uszczerbku dla przepisów dotyczących kopii zapasowej, oferta składa się tylko raz. Jeśli ten sam wykonawca przekazuje więcej niż jedną ofertę, zamawiający otwiera tylko jedną – czy to drogą elektroniczną, czy w tradycyjnej formie pisemnej – jako ostatnią przed upływem terminu składania ofert. Oferty złożone wcześniej są zwracane wykonawcy bez ich otwierania.

Na mocy rozporządzenia w sprawie elektronicznej złożenie wniosku o dopuszczenie do udziału w postępowaniu i oferty drogą elektroniczną lub na tradycyjnym nośniku danych elektronicznych wymaga potwierdzenia wpływu wskazującego datę i godzinę wpływu. Taki sam obowiązek ciąży na zamawiających zobowiązanych do stosowania dekretu nr 2005-1308 i dekretu nr 2005-1742⁵⁸.

Na zamawiającym ciąży również obowiązek zagwarantowania poufności złożonych wniosków i ofert oraz zabezpieczenia ich przed wcześniejszym czy nieuprawnionym otwarciem. Osłonięciem tego celu jest możliwość techniczne szyfrowania wniosków i ofert składanych drogą elektroniczną za pośrednictwem profesjonalnych nabywców, w sposób uniemożliwiający osobom trzecim dostęp do tych dokumentów.

Szyfrowanie odbywa się na zasadach określonych w ogólnych wymaganiach bezpieczeństwa (RGS). Odpowiednie oprogramowanie zapewnia na swoim profesjonalnym nabywcy zamawiającemu. Jedynie zamawiający dysponuje kodami umożliwiającymi odszyfrowanie zaszyfrowanych danych⁵⁹.

Wykonawcy składający dokumenty drogą elektroniczną mogą przekazać zamawiającemu, na papierze lub na tradycyjnym nośniku danych elektronicznych, kopie zapasowe na warunkach określonych w rozporządzeniu

⁵⁵ Franc. *l'acte de candidature*.

⁵⁶ Oferta składa się w postaci oświadczenia zawierającego zobowiązanie wykonawcy (franc. *l'acte d'engagement*) zdefiniowanego w art. 11 Kodeksu jako podpisany przez wykonawcę ubiegającego się o udzielenie zamówienia (albo zawarcie umowy ramowej) dokument zawierający ofertę albo propozycję wykonawcy zgodną z opisem przedmiotu i warunkami realizacji zamówienia; takie oświadczenie wykonawcy jest następnie podpisywane przez zamawiającego.

⁵⁷ Na mocy przepisów art. 14-II-2° dekretu nr 2005-1308 i art. 14-II-2° dekretu nr 2005-1742 wnioski o dopuszczenie do udziału w postępowaniu i oferty składane drogą elektroniczną albo na tradycyjnym nośniku danych elektronicznych powinny umożliwiać uwierzytelnienie podpisu zgodnie z wymaganiami art. 1316 i 1316-1 do 1316-4 Kodeksu cywilnego.

⁵⁸ Por. art. 14-II-3° dekretu nr 2005-1308 i art. 14-II-3° dekretu nr 2005-1742.

⁵⁹ Zob. pkt 2.2 przewodnika *Dématérialisation des marchés publics. Guide pratique*.

niu. Taka kopia może być wzięta pod uwagę tylko pod warunkiem, że wpłynęła do zamawiającego przed upływem terminu składania wniosków lub ofert.

Kopie zapasowe należy złożyć w zabezpieczonej kopercie z wyraźnym napisem 'KOPIA ZAPASOWA'. Kopie zapasowej nie można otwierać z wyjątkiem następujących sytuacji:

- i) pliki wniosku czy oferty przekazanych drogą elektroniczną zawierają złośliwe oprogramowanie (wirusy); w takim wypadku należy zachować dowód zainfekowania plików;
- ii) wniosek lub oferta przekazane drogą elektroniczną wpłynęły po upływie terminu składania wniosków czy ofert albo
- iii) wniosku lub oferty przekazanej drogą elektroniczną nie można otworzyć – pod warunkiem, że kopia zapasowa wpłynęła w terminie.

Jeśli koperta z kopii zapasowych nie była otwierana, należy ją zniszczyć po zakończeniu postępowania. W procedurze otwartej w przypadku wykluczenia wykonawcy, który złożył wniosek o dopuszczenie do udziału drogą elektroniczną, a który nie spełnia warunków udziału w postępowaniu, jego ofertę należy usunąć, nie czytając jej. Wykonawca należy o tym poinformować. Jeśli złożona została również kopia zapasowa, ją także należy zniszczyć bez otwierania.

Podobnie w przypadku wykluczenia wykonawcy, który złożył wniosek i ofertę na zryczaśmionym nośniku danych elektronicznych, nośnik zawierający ofertę należy zniszczyć bez czytania.

3.6 Zawarcie umowy

Kodeks zamówień publicznych wprost przewiduje możliwość elektronicznego podpisania umowy w sprawie zamówienia publicznego czy umowy ramowej na warunkach określonych w rozporządzeniu w sprawie podpisu elektronicznego w zamówieniach publicznych.

W szerszym kontekście rozporządzenie w sprawie komunikacji elektronicznej stanowi, że każdy dokument podpisany przez organ administracji może być podpisany elektronicznie. Ważność złożenia podpisu elektronicznego jest uzależniona od zastosowania – zgodnej z ogólnymi wymaganiami bezpieczeństwa RGS – procedury, która spełnia następujące warunki:

1. pozwala na ustalenie tożsamości osoby składającej podpis,
2. gwarantuje powiązanie podpisu z dokumentem, do którego jest dołączony, i
3. zapewnia integralność danych zawartych w dokumencie (co oznacza, że jakkolwiek zmiana danych po wiadczonych podpisem jest rozpoznawalna).

Te rozważania z kolei wpisują się w przyjętą na gruncie francuskiego kodeksu cywilnego⁶⁰ koncepcję zrównania podpisu elektronicznego z własnoręcznym, o ile złożenie podpisu elektronicznego następuje w trybie gwarantującym powiązanie podpisu z dokumentem, do którego jest dołączony, w sposób pozwalający ustalić tożsamość osoby składającej podpis i jednocześnie nie zapewniającej integralności dokumentu⁶¹.

3.7 Aukcja elektroniczna

Aukcja elektroniczna, definiowana jest we francuskich przepisach jako procedura wyboru oferty przy użyciu środków elektronicznych pozwalając wykonawcom na obniżenie ceny i zmian niektórych innych elementów oferty podlegających ocenie zgodnie z ustalonymi kryteriami wyboru oferty najkorzystniejszej.

⁶⁰ Loi n° 2000-230 du 13 mars 2000 portant adaptation du droit de la preuve aux technologies de l'information et relative à la signature électronique (JORF n° 62 du 14 mars 2000 page 3968).

⁶¹ Zob. art. 1316 i 1316-1 do 1316-4 Kodeksu cywilnego.

Jednocześnie przepisy francuskie ograniczają możliwość zastosowania aukcji jedynie do zamówień na dostawę o wartości szacunkowej powyżej progów unijnych.

Aukcja elektroniczna nie może być wykorzystywana w celu utrudniania, ograniczania lub zakłócania konkurencji.

Aukcja oparta jest na cenie, nowych wartościach elementów oferty podlegających ocenie lub na cenie i nowych wartościach elementów oferty podlegających ocenie. Przed przystąpieniem do aukcji elektronicznej zamawiający dokonuje pełnej wstępnej oceny ofert w sposób umożliwiający ich automatyczną klasyfikację na dalszym etapie.

Zamawiający, który podejmuje decyzję o przeprowadzeniu aukcji elektronicznej, podaje tę informację w ogłoszeniu o zamówieniu.

Dokumentacja zamówienia powinna zawierać co najmniej następujące informacje:

1. elementy oferty, których wartości będą przedmiotem aukcji elektronicznej;
2. wszelkie ewentualne ograniczenia co do przedstawianych wartości;
3. informacje, które zostaną udostępnione oferentom w trakcie aukcji elektronicznej, oraz termin ich udostępnienia;
4. odpowiednie informacje dotyczące przebiegu aukcji elektronicznej, w szczególności warunki, na jakich oferenci będą mogli licytować, oraz, w szczególności, minimalne różnice, które, o ile ma to zastosowanie, wymagane będą podczas licytacji;
5. odpowiednie informacje dotyczące wykorzystywanego sprzętu elektronicznego oraz szczegółów technicznych polowania;
6. czas trwania aukcji.

Aukcja rozpoczyna się po dokonaniu oceny ofert pod względem kryteriów, które nie będą oceniane w trakcie aukcji.

Wszyscy wykonawcy, którzy złożyli oferty niepodlegające odrzuceniu, zapraszani są jednocześnie nie, za pomocą środków elektronicznych⁶², do przedstawienia nowych cen lub nowych wartości elementów ofert podlegających ocenie w ramach aukcji. Jeżeli zamówienia udziela się na podstawie kryterium oferty najkorzystniejszej ekonomicznie, do zaproszenia dołączony jest również wynik pełnej oceny danego wykonawcy w odniesieniu do kryteriów, które nie będą oceniane w trakcie aukcji.

Zaproszenie wskazuje również formułę matematyczną, która zostanie wykorzystana w aukcji elektronicznej do automatycznego tworzenia kolejnych klasyfikacji na podstawie przedstawianych nowych cen lub wartości. Formuła ta uwzględnia wagi przypisane wszystkim kryteriom w celu ustalenia oferty najkorzystniejszej ekonomicznie, wskazanym w ogłoszeniu o zamówieniu lub w specyfikacjach; jednakże w tym celu wszystkie przedziały powinny zostać wcześniej sprowadzone do konkretnych wartości.

W przypadku dopuszczenia ofert wariantowych, dla każdego wariantu określa się odrębne formuły.

Aukcja elektroniczna może odbywać się w ramach kilku kolejnych etapów na warunkach określonych w dokumentacji zamówienia. Aukcja nie może rozpocząć się wcześniej niż po upływie dwóch dni roboczych od daty wysłania zaproszenia.

Wykonawcy są niezwłocznie informowani o swojej pozycji w klasyfikacji na każdym etapie aukcji. Mogą być oni również informowani o liczbie uczestników danego etapu aukcji i, o ile przewidywała to dokumentacja zamówienia, o cenach i wartościach przedstawionych przez innych wykonawców. Jednak w żadnym wypadku nie można ujawniać wykonawców w trakcie trwania aukcji.

⁶² Przepisy Kodeksu mówią o przekazaniu zaproszenia drogą elektroniczną (franc. *par voie électronique*); należy się spodziewać, że w praktyce wykonawcy informowani są o rozpoczęciu aukcji za pomocą poczty elektronicznej lub za pośrednictwem portalu nabywcy.

Zamawiający zamyka aukcję elektroniczną w jeden lub więcej z następujących sposobów:

1. w terminie wskazanym w zaproszeniu do udziału w aukcji;
2. w przypadku gdy nie otrzymamy żadnych nowych cen lub wartości na warunkach określonych w dokumentacji zamówienia;
3. w przypadku przeprowadzenia liczby etapów aukcji określonej w zaproszeniu do udziału.

Po zamknięciu aukcji elektronicznej instytucja zamawiająca udziela zamówienia na podstawie jej wyników.

3.8 Dynamiczny system zakupów

Dynamiczny system zakupów to w pełni elektroniczny proces dokonywania publicznych zakupów⁶³, w którym zamawiający udziela zamówień wykonawcom wcześniej zakwalifikowanym na podstawie ofert wstępnych do udziału w systemie po poprzednim przeprowadzeniu konkurencyjnego postępowania.

W celu ustanowienia dynamicznego systemu zakupów zamawiający:

- publikuje ogłoszenie zaznaczając wyraźnie, że dotyczy ono dynamicznego systemu zakupów, oraz wskazuje kryteria wyboru oferty najkorzystniejszej;
- określa w dokumentacji zamówienia, między innymi, charakter zakupów objętych systemem, jak również wszystkie niezbędne informacje dotyczące systemu zakupów, wykorzystywanego sprzętu elektronicznego oraz szczegółów technicznych połączenia;
- oferuje za pomocą środków elektronicznych, od momentu opublikowania ogłoszenia a do upływu terminu funkcjonowania systemu, nieograniczony, bezpośredni i pełny dostęp do dokumentacji zamówienia oraz wskazuje w ogłoszeniu adres internetowy, pod którym można zapoznać się z tymi dokumentami.

W odpowiedzi na **ogłoszenie o utworzeniu** dynamicznego systemu zakupów wykonawcy składają oferty orientacyjne, które mogą przybierać formę katalogów elektronicznych (etap 1). Oferty podlegają ocenie w terminie 15 dni od ich złożenia (etap 2). Celem udzielenia konkretnego zamówienia zamawiający publikuje **uproszczone ogłoszenie** o zamówieniu objętym dynamicznym systemem zakupów (etap 3). Wykonawcy, którzy nie złożyli jeszcze ofert orientacyjnych, mogą to uczynić w terminie 15 dni od daty wysłania ogłoszenia uproszczonego (etap 4). Po zakończeniu oceny wszystkich ofert orientacyjnych otrzymanych w tym terminie zamawiający kieruje **zaproszenie** do składania ofert ostatecznych do wykonawców dopuszczonych do udziału w dynamicznym systemie zakupów (etap 5). Zamawiający dokonuje wyboru oferty najkorzystniejszej na podstawie kryteriów określonych w ogłoszeniu o utworzeniu systemu (etap 6). Proces dokonywania konkretnych zamówień objętych systemem (etapy od 3 do 6) można powtarzać przez okres **do czterech lat** od daty jego utworzenia.

4. Podsumowanie

We Francji zostały wprowadzone wszystkie narzędzia elektronicznej zamówień publicznych przewidziane w unijnych dyrektywach w sprawie zamówień publicznych, takie jak porozumiewanie się za pomocą środków

⁶³ Zamawiający zobowiązani do stosowania Kodeksu mogą stosować dynamiczny system zakupów do zamówień na bieżące dostawy i usługi; możliwość stosowania dynamicznego systemu zakupów została rozszerzona na „bieżące usługi” (franc. *services courants*) na mocy dekretu nr 2011-1000 z dnia 25 sierpnia 2011 r. zmieniającego niektóre przepisy w dziedzinie zamówień publicznych; podmioty zamawiające zobowiązane do stosowania dekretu nr 2005-1308 oraz instytucje zamawiające objęte dekretem nr 2005-1742 mogą udzielać zamówień w dynamicznym systemie zakupów jedynie na bieżące dostawy (franc. *matériels courants*).

ków elektronicznych, elektroniczne przekazywanie ogłoszeń, udostępnianie dokumentacji zamówienia w formie elektronicznej, składanie wniosków i ofert podpisanych elektronicznie, a także aukcje elektroniczne i dynamiczny system zakupów. Francuski Kodeks zamówień publicznych wprost tego przewiduje możliwość zawarcia umowy w sprawie zamówienia publicznego w formie elektronicznej.

Dodatkowo, we francuskim Kodeksie zamówień publicznych w przypadku zamówień o wartości szacunkowej przekraczającej 90 000 euro wprowadzono obowiązek na celu upowszechnienia stosowania zamówień elektronicznych:

- zamawiający nie może odrzucić wniosków i ofert złożonych w formie elektronicznej, nawet jeżeli wymaga zachowania tradycyjnej formy pisemnej;
- zamawiający musi opublikować na swoim portalu nabywcy ogłoszenie o zamówieniu i dokumentację zamówienia.

Co więcej, w przypadku zamówień na dostawę sprzętu informatycznego i usług informatycznych wykonawcy mają obowiązek przekazywać wnioski i oferty w formie elektronicznej; a wnioski i oferty złożone na nośniku papierowym podlegają odrzuceniu.

We francuskim systemie zamówień elektronicznych kluczową rolę pełni **portal nabywcy**, który jest swego rodzaju wirtualnym punktem wymiany towarów i informacji, podstawową formą kontaktu zamawiającego z wykonawcami. Portal nabywcy, co do zasady, przybiera formę strony internetowej „platformy”, która centralizuje niezbędne narzędzia elektronicznej realizacji zamówień publicznych i oddaje je do dyspozycji zamawiającego i wykonawców. Portal nabywcy służy przede wszystkim publikacji ogłoszeń o zamówieniu i udostępnianiu dokumentacji zamówienia, składaniu wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu i ofert oraz porozumiewaniu się zamawiającego z wykonawcami. Ponadto, portal nabywcy może pełnić inne funkcje, takie jak: po redagowaniu w przekazywaniu ogłoszeń do publikatora krajowego i Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej, automatyczne powiadamianie zainteresowanych wykonawców o nowych zamówieniach, udostępnianie oprogramowania umożliwiającego podpisywanie dokumentów w formie elektronicznej, prowadzenie aukcji elektronicznych i dynamicznego systemu zakupów.

Elektroniczne zamówienia publiczne we Włoszech

1. Wprowadzenie

We Włoszech pierwszym inicjatyw regulując kwestie elektronicznych zamówień publicznych był włoski Program Racjonalizacji Wydatków Publicznych (*dalej: Program Racjonalizacji*) przedstawiony w ustawie budżetowej na rok 2000⁶⁴. W odpowiedzi na postulaty zawarte w Programie Racjonalizacji wprowadzono narzędzia o charakterze elektronicznym, które w swoim założeniu miały przyczynić się do zwiększenia oszczędności wydatkowanych przez włoską administrację. Narzędziami tymi były:

- **eMarketplace**, czyli Rynek Elektroniczny, za pośrednictwem którego zamawiający mogą dokonywać zakupów bezpośrednio spośród dostępnych produktów i usług zamieszczonych w elektronicznych katalogach lub składających tzw. zapytania ofertowe;
- **Umowy ramowe** wynegocjowane przez centralnego zamawiającego, w ramach których zamawiający mogą dokonywać bezpośrednich zakupów produktów i usług w wynegocjowanych cenach oraz
- **Aukcje elektroniczne**.

W kwietniu 2002 roku rozporządzeniem z mocą ustawy (*wł. Decreto Legislativo*) nr 101/2002⁶⁵ wprowadzono regulacje odnoszące się do elektronicznych zamówień publicznych. Rozporządzenie stworzyło ramy prawne do utworzenia po pierwsze – **elektronicznej procedury udzielania zamówień publicznych** (*wł. gara telematica*) możliwej do zastosowania w przypadku zamówień publicznych zarówno powyżej jak i poniżej progów unijnych, jak i po drugie – **Elektronicznego Rynku Administracji Publicznej** (MEPA) dla zamówień publicznych jedynie poniżej progów unijnych.

Zgodnie z rozporządzeniem, wybudowanie MEPA – które w swoim założeniu miało stać się centralnym, elektronicznym rynkiem, na którym zakupy mogłyby być dokonywane poprzez wszystkie jednostki włoskiej administracji publicznej – zostało powierzone włoskiemu Ministerstwu Gospodarki i Finansów, które zadanie wdrożenia, rozwoju i kierowania MEPA przekazało podległemu sobie centralnemu zamawiającemu, jakim we Włoszech jest CONSIP (*wł. Concessionaria Servizi Informativi Pubblici*).

2. Ramy prawne włoskiego systemu zamówień publicznych

Podstawowym dokumentem ustanawiającym ramy włoskiego systemu zamówień publicznych jest rozporządzenie z mocą ustawy z dnia 12 kwietnia 2006 roku (z późniejszymi zmianami) nr 163/2006⁶⁶ – włoski Kodeks Zamówień Publicznych (*wł. Codice dei contratti pubblici relativi a lavori, servizi e forniture in attuazione delle direttive 2004/17/CE e 2004/18/CE; dalej: Kodeks*) – regulacja dotycząca zamówień publicznych w za-

⁶⁴ Ustawa 488/1999 dot. racjonalizacji publicznych wydatków na dostawy i usługi ponoszonych przez administrację publiczną (*wł. La razionalizzazione degli acquisti di beni e servizi delle Pubbliche Amministrazioni*).

⁶⁵ *wł. Decreto del Presidente della Repubblica* 4 Aprile 2002, N.101 Regolamento recante criteri e modalità per l'espletamento da parte delle amministrazioni pubbliche di procedure telematiche di acquisto per l'approvvigionamento di beni e servizi, http://www.appaltiinlinea.it/normativa_appalti/Dpr_101_2002.htm

⁶⁶ Tekst Kodeksu w języku włoskim (stan na grudzień 2012 roku), <http://www.avcp.it/portal/rest/jcr/repository/collaboration/Digital%20Assets/pdf/CodContrPubbliciDic2012.pdf>

kresie robót budowlanych, usług i dostaw i wprowadzając na grunt prawa włoskiego przepisy dyrektyw 2004/17/WE⁶⁷ (tzw. dyrektywy sektorowej) i 2004/18/WE⁶⁸ (tzw. dyrektywy klasycznej).

2.1 Komunikacja elektroniczna

Zgodnie z Kodeksem 163/2006, w przypadku komunikacji elektronicznej, narzędzia wykorzystywane w komunikacji za pośrednictwem środków elektronicznych, jak również ich właściwości techniczne muszą mieć charakter niedyskryminacyjny, być ogólnodostępne i kompatybilne z produktami technologii informacji i komunikacji będącymi w powszechnym użyciu. Szczegółowe kwestie związane z komunikacją elektroniczną zostały uregulowane w rozporządzeniu nr 82 z dnia 7 marca 2005 roku⁶⁹ (wł. *Codice dell'Amministrazione Digitale*). Instytucje zamawiające, które podlegają przepisom rozporządzenia nr 82 z dnia 7 marca 2005 r., muszą postępować zgodnie z jego przepisami, jak również z przepisami wykonawczymi i egzekucyjnymi. W szczególności, wymiana informacji pomiędzy zamawiającym a wykonawcą musi nastąpić przy wykorzystaniu certyfikowanej poczty e-mail (wł. *Posta Elettronica Certificata*, PEC) posiadającej taki sam skutek jak tradycyjny list polecony z potwierdzeniem nadania.

Jako 'certyfikowana poczta e-mail' należy rozumieć taki system komunikacji, który zapewnia wysyłanie i skuteczne dostarczanie wiadomości e-mail ze skutkiem wiążącym dla osób trzecich.

Zgodnie z Kodeksem 163/2006, do urzędowego przesłania i przyjmowania ofert oraz urzędowego składania wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu stosuje się następujące zasady:

- a) informacje na temat specyfikacji niezbędnych do przedstawienia ofert i wniosków o dopuszczenie do udziału za pośrednictwem środków elektronicznych, w tym kodowania, są dostępne dla zainteresowanych stron. Ponadto, urzędzenia do elektronicznego składania ofert oraz wniosków o dopuszczenie do udziału spełniają wymagania określone w załączniku XII;
- b) złożenie oferty w formie elektronicznej może być dokonane jedynie przy użyciu kwalifikowanego podpisu elektronicznego określonego i regulowanego przez rozporządzenie nr 82 z dnia 7 marca 2005 r.;
- c) w odniesieniu do świadczenia usług certyfikacyjnych w odniesieniu do urzędzeń elektronicznych ujętych w punkcie a) oraz w odniesieniu do podpisu, o którym mowa w pkt b) stosuje się przepisy dotyczące instytucji certyfikujących i dobrowolnego systemu akredytacji, zgodnie z rozporządzeniem nr 82;
- d) oferenci i kandydaci zobowiązani do przedkładania dokumentów, za wiadczenia i o wiadczenia dotyczących warunków – jeżeli nie są dostępne w formie elektronicznej – w formie papierowej, przed upływem terminu składania ofert lub wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu.

2.2 Podpis elektroniczny

Zgodnie z Kodeksem 163/2006, złożenie oferty w formie elektronicznej może być dokonane jedynie przy użyciu kwalifikowanego podpisu elektronicznego określonego i regulowanego przez rozporządzenie nr 82 z dnia 7 marca 2005 r. (wł. *firma digitale*).

W myśl ww. rozporządzenia kwalifikowany podpis elektroniczny jest to szczególny rodzaj zaawansowanego podpisu elektronicznego, który jest oparty na kwalifikowanym certyfikacie i systemie kluczy kryptogra-

⁶⁷ Dyrektywa 2004/17/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. koordynująca procedury udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych (Dz. U. L 134 z 30.4.2004, str. 1).

⁶⁸ Dyrektywa 2004/18/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na roboty budowlane, dostawy i usługi (Dz. U. L 134 z 30.4.2004, str. 114).

⁶⁹ <http://www.digitpa.gov.it/amministrazione-digitale/CAD-testo-vigente>

cznych. Klucze takie (jeden publiczny i jeden prywatny) są powiązane ze sobą, co pozwala na weryfikację pochodzenia i integralności dokumentu elektronicznego lub zbioru podpisanych dokumentów. Ponadto, kwalifikowany podpis elektroniczny musi odnosić się jednoznacznie do jednego podmiotu oraz dokumentu lub zbioru dokumentów, które mają zostać podpisane. Aby możliwe było wygenerowanie takiego podpisu, musi istnieć kwalifikowany.

3. Rola 'CONSIP' w rozwoju elektronicznych zamówień publicznych we Włoszech

Włoski system zamówień publicznych posiada zdecentralizowany charakter, co oznacza, że poszczególni zamawiający, w zależności od potrzeb, sami prowadzą postępowania na zakup towarów, usług oraz robót budowlanych, biorąc jednocześnie odpowiedzialność za poprawnie prowadzonych przez siebie postępowań. Nie wyklucza to jednak możliwości korzystania z usług **tzw. centralnego zamawiającego** (*wł. centrale di committenza*), czyli podmiotu prowadzącego działalność polegającą na udzielaniu zamówień w imieniu i na rzecz swoich klientów, czyli administracji publicznej. Konkretnie, centralny zamawiający nabywa dostawy lub usługi przeznaczone dla instytucji zamawiających lub udziela zamówień publicznych, lub zawiera umowy ramowe na roboty budowlane, dostawy lub usługi przeznaczone dla instytucji zamawiających – zakup od centralnego zamawiającego nie wiąże się z koniecznością ponoszenia dodatkowych opłat. We Włoszech, rolę centralnego zamawiającego pełni CONSIP⁷⁰, który jest spółką akcyjną całkowicie kontrolowaną przez Ministerstwo Gospodarki i Finansów.

Ramy działalności prowadzonej przez CONSIP wyznaczone są⁷¹ przepisami dyrektyw w sprawie zamówień publicznych, regulacjami krajowymi dotyczącymi procedur udzielania zamówień publicznych, krajowymi i rodzinnymi planami działań, planem działań w zakresie e-zamówień, corocznymi porozumieniami z Ministerstwem Gospodarki i Finansów wyznaczającymi cele i wskazówki o charakterze strategicznym oraz ustaw budżetową.

Od 2000 roku do zadań CONSIP włączono zarządzanie programem racjonalizacji wydatków publicznych na towary i usługi w Ministerstwie Gospodarki i Finansów, w oparciu o wykorzystanie narzędzi elektronicznych dla zamówień administracji publicznej. W celu realizacji Programu Racjonalizacji, CONSIP stworzył oddział DARPA – Oddział Zakupów Online (*wł. Direzione Acquisti in Rete della PA, ang. Division of Online Purchasing*), który rozpoczął budowę narzędzi elektronicznych (sklepów elektronicznych, platform pozwalających na zawieranie umów ramowych za pośrednictwem środków elektronicznych oraz rynku elektronicznego) mających za zadanie przyspieszenie i uproszczenie procedur oraz racjonalizację wydatków publicznych.

W 2000 roku CONSIP podpisał pierwszą umowę na zakup usług telefonicznych, a rok później utworzył pierwszą platformę aukcji online we włoskiej administracji publicznej.

W roku 2008 CONSIP ogłosił pierwszą umowę ramową, a w roku 2011 pierwsze zaproszenie do udziału w Dynamicznym Systemie Zakupów.

Umowy podpisywane przez CONSIP dotyczą m.in. towarów związanych z branżą teleinformatyczną, branżą energią elektryczną, gazu ziemnego, artykułów biurowych, samochodów, urządzeń medycznych.

Warto podkreślić, że administracja centralna ma obowiązek korzystania z usług CONSIP. Jednostki samorządu terytorialnego nie mają takiego obowiązku, jednak podpisywane przez nie umowy z innymi wykonawcami nie mogą być mniej korzystne od tych zawieranych w ramach korzystania z usług centralnego zamawiającego.

⁷⁰ <http://www.consip.it/on-line/Home.html>

⁷¹ Na podstawie prezentacji przygotowanej przez CONSIP „The Italian Centralized Public Procurement and eProcurement System” na potrzeby wizyty studyjnej w Rzymie 18 lutego 2013 roku.

Rozwój narzędzi elektronicznych w obszarze zamówień publicznych wpływa na rozwój roli i zakresu działalności CONSIP, którą można zobrazować w następujący sposób:

Wykres 1. Rozwój roli i zakresu działalności CONSIP

[Wykres na podstawie prezentacji przygotowanej przez CONSIP „The eProcurement System” na potrzeby wizyty studyjnej w Rzymie 18 lutego 2013 roku.]

Rola CONSIP w poszczególnych narzędziach elektronicznych jest różna i postępuje od roli „zamawiającego” (jak w przypadku zamówień ramowych) do roli „kreatora rynku” (platforma MEPA) mającego wpływ na zakres produktów i usług udostępnionych na Platformie.

4. Narzędzia i procedury elektroniczne

4.1 Platformy elektroniczne

Kiedy w 2000 roku CONSIP został wyznaczony przez Ministerstwo Gospodarki i Finansów do rozwoju systemu elektronicznych zamówień publicznych oraz do wypracowania odpowiednich narzędzi służących elektronicznej, rozwinął i rozpoczął działanie rządowym portalem internetowym, tzw. **‘Acquistinretepa’**⁷². Portal ten stanowi w pełni funkcjonalną platformę wspierającą i wzmacniającą wydajność procedur udzielania zamówień publicznych. W ramach portalu udostępniono:

- umowy ramowe;
- aukcje elektroniczne;
- Dynamiczny System Zakupów oraz
- Elektroniczny Rynek Administracji Publicznej (platforma MEPA).

Ponadto, Portal dostarcza informacji na temat działań podejmowanych w dziedzinie elektronicznych zamówień publicznych, zawiera biuletyny informacyjne, przykłady najlepszych praktyk, jak również wersje demonstracyjne skierowane zarówno do zamawiających, jak i wykonawców oraz platformy katalogów elektronicznych, na której zamawiający mogą bezpośrednio dokonywać zakupów oraz składać zapytania ofertowe do wszystkich zarejestrowanych wykonawców. Z Portalu mogą korzystać organy administracji centralnej, regionalnej i lokalnej.

Platforma ‘Acquistinretepa’ pozwala na następujące działania:

- elektroniczne zamieszczanie ogłoszeń;
- elektroniczny dostęp do dokumentów postępowania;
- elektroniczne zamieszczanie ofert w predefiniowanych katalogach;
- elektroniczne udzielenie zamówienia;
- elektroniczne dokonanie zakupu z katalogu;
- korzystanie z aukcji elektronicznych oraz
- zamieszczenie profilu nabywcy na Platformie.

⁷² https://www.acquistinretepa.it/opencms/opencms/menulivello_I/header/Inglese/PROGRAM/

Platforma 'Acquistinretepa' natomiast nie obsługuje:

- płatności elektronicznych oraz
- elektronicznego fakturowania.

Jak już wspomniano, włoski system zamówień publicznych ma **charakter zdecentralizowany**.

Wobec powyższego, system elektronicznych zamówień publicznych we Włoszech składa się z tym samym z podobnych narzędzi wykorzystywanych **na poziomie centralnym** (zarządzanym przez centralnego zamawiaczego – CONSIP) oraz wykorzystywanych **na poziomie regionalnym i lokalnym** (zarządzanym przez powoływane *ad hoc* agencje zakupowe lub właściwe departamenty w jednostkach administracji regionalnej i lokalnej odpowiedzialne za zamówienia publiczne).

Na poziomie włoskich Regionów działają elektroniczne platformy służące do dokonywania zakupów przez administrację regionalną i lokalną. Jedną z największych tego typu platform, stworzoną do realizacji scentralizowanych zakupów jest platforma *Intercent-ER*⁷³ dla Regionu Emilia Romagna. Jest to jedna z najbardziej zaawansowanych platform zakupowych działających na poziomie regionalnym we Włoszech, z ponad 550 regionalnymi instytucjami administracji publicznej dokonującymi zakupu towarów i usług poprzez tę Platformę. Nad Platformę czuwa Agencja Rozwoju Regionalnych Rynków Elektronicznych (*wł. Agenzia regionale di sviluppo dei mercati telematici*, dalej: Agencja Rozwoju), której zadaniem jest promowanie i wspieranie procesu optymalizacji zakupów poprzez obniżanie cen jednostkowych na skutek koncentracji popytu oraz monitorowanie wydatków i uproszczanie procedur dokonywania zakupów. Agencja Rozwoju czuwa nad jakością produktów oferowanych na Platformie (poprzez monitorowanie zamieszczanych produktów), prowadzi akcje promocyjne zachęcając do udziału małych i średnich przedsiębiorstw, wdraża i promuje nowe strategie zakupowe oraz propaguje wykorzystanie narzędzi elektronicznych w procesie udzielania zakupów.

Agencja Rozwoju bierze zatem udział w procesie dokonywania zakupów poprzez:

- prowadzenie analizy zapotrzebowania;
- wybór dostawców (sourcing) oraz
- monitoring dostaw

co powoduje, że fazy planowania i zarządzania dostawami pozostają w rękach administracji publicznej.

Platforma Intercent-ER zapewnia dostęp do następujących narzędzi elektronicznych:

- a) Rynek elektroniczny (rynek wykonawców i produktów);
- b) Umowy ramowe (w wyniku postępowania przeprowadzonego w formie elektronicznej lub tradycyjnej, Agencja Rozwoju zawiera umowy ramowe, w których wykonawcy zobowiązują się do przyjęcia warunków i ustalenia cen zamówień na dostaw określonej ilości towarów lub usług. Po zawarciu umowy ramowej tworzone są katalogi elektroniczne zawierające informacje dotyczące towarów i usług objętych umowami. Za pomocą katalogów, poszczególni zamawiacze mogą online realizować zamówienia);
- c) Dynamiczny system zakupów.

Ponadto, zgodnie z raportem dotyczącym wprowadzania planu działań w zakresie zamówień elektronicznych⁷⁴, we Włoszech, w 2010 roku można było wyróżnić następujące regionalne platformy elektroniczne pozwalające na dokonywanie zakupów przez administrację :

⁷³ http://www.intercent.it/portal/page?_pageid=201,1&_dad=portal&_schema=PORTAL

⁷⁴ Study on the evaluation of the Action Plan for the implementation of the legal framework for electronic procurement (Phase II) Country Profiles European Commission Internal Market Directorate-General 9 July 2010.

Tabela 1. Zestawienie platform elektronicznych we Włoszech

Nazwa platformy	Adres URL
Acquisti in Rete	http://www.acquistinretepa.it/
Friuli Venezia Giulia	http://www.acquisti.regione.fvg.it/
Piedmont	http://portal.sistemapiemonte.it/
Municipality of Florence Marketplace	http://www.comune...it
Central Shared Services (Udine)	http://www.csc.sanita.fvg.it/
Marche	http://www.emarche.it/
Autonomous Province Bolzano	http://www.provincia.bz.it/
Intecenter	http://www.regione.emilia-romagna.it/
Umbria region	http://88.61.35.136/regione/interfaccia/
EmPULIA – Shopping Center For Public Service	http://www.empulia.it/
Campania region	www.sitar-campania.it

[Study on the evaluation of the Action Plan for the implementation of the legal framework for electronic procurement (Phase II) Country Profiles European Commission Internal Market Directorate-General 9 July 2010]

4.2 Zamówienia ramowe

Zamówienia ramowe s ą to zamówienia, w których dostawca, który został wybrany przez CONSIP pełni cy rol ę centralnego zamawiaj ącego i działaj ący w imieniu Ministerstwa Gospodarki i Finansów w tradycyjnej lub elektronicznej formie przetargu, przyjmuje zamówienia na dostawy i usługi od poszczególnych instytucji administracji publicznej, które s ą zarejestrowane w systemie w tzw. Sieci Kupuj ących.

Cena, warunki zakupów oraz szczegółowe specyfikacje techniczne zostaj ą określone przez CONSIP w zamówieniu ramowym. Mamy tu zatem do czynienia z sytuacj ą, w której wybrany jest jeden wykonawca danego zamówienia, z którym ustalone zostały wszystkie warunki realizacji zamówienia.

Narz ądzie to wykorzystywane jest do dostarczania standardowych towarów i usług takich jak komputery, drukarki, olej opałowy, usługi telefonii komórkowej i telefonii stacjonarnej; poprzez koncentrację popytu, pozwala na znaczne oszczędności zarówno w zakresie czasu prowadzenia procedury jak i kosztów dostarczanych towarów i usług. Wyszukiwanie produktów przez zamawiaj ących przez elektroniczne katalogi pozwala na identyfikację towarów i usług oferowanych w ramach zamówień ramowych, a mo liwo zamówienia online pozwala na szybki proces zakupu i monitorowanie statusu zamówienia bezpośrednio na Portalu. Zamówienie ramowe mo g ą by ć wykorzystywane tak ę dla dostaw i usług, których warto ść przekracza progi UE.

4.3 Umowy ramowe

Umowa ramowa, to umowa zawarta pomi ędzy jedn ą lub wi ęcej instytucjami zamawiaj ącymi a jednym lub kilkoma wykonawcami, której celem jest ustalenie warunków dotycz ących zamówie ń, które zostaną udzielone w danym okresie, w szczególności w odniesieniu do ceny oraz, w stosownych przypadkach, przewidywanych ilo ści.

Umowy ramowe s ą zawierane przez CONSIP z wi ęcej ni ę jednym wykonawc ą i okre laj ą **ogólne zasady**, które reguluj ą udzielanie zamówie ń publicznych w okresie, który **nie mo g ą przekracza ć czterech lat**. Instytucje administracji publicznej, które s ą zarejestrowane w systemie Sieci Kupuj ących w kategorii „Szczególne zamówienia” mog ą negocjowa ć indywidualne umowy w ramach zawartych umów ramowych tak aby spełniały ich indywidualne potrzeby i okre lone przez nich warunki. Tym samym, mo liwo dokonywania zakupów za po rednictwem umów ramowych – pozwalaj ących na pewne „dopasowanie”

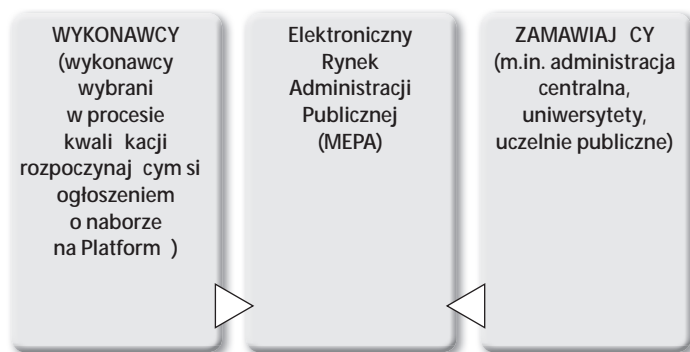
oferty do indywidualnych potrzeb zamawiającego – znajduje swoje miejsce pomiędzy zamówieniami ramowymi niedającymi zamówiającemu możliwości negocjowania ani przedmiotu, ani warunków realizacji zamówienia oraz zaproszeniem do składania ofert pozwalającym na składanie ofert idealnie dopasowanych do specyficznych oczekiwań zamawiającego. Dokonywanie zakupów produktów i usług w ramach umów ramowych może być za pomocą rządowych i regionalnych platform internetowych.

4.4 Elektroniczny Rynek Administracji Publicznej (MEPA)

Elektroniczny Rynek Administracji Publicznej (MEPA) jest elektroniczną platformą, na której zarejestrowani wykonawcy mogą zamieszczać oferowane przez siebie towary i usługi w ustandaryzowanych katalogach. MEPA powstała w roku 2003, służy do dokonywania zakupów o wartości poniżej progów unijnych jest zarządzana przez CONSIP.

Najprościej, schemat działania Platformy można zobrazować w następujący sposób:

Wykres 2. Platforma MEPA

[Wykres na podstawie dokumentu "The Determinants of Suppliers' Performance in E-Procurement: Evidence from the Italian Government's E-Procurement Platform" Gian Luigi Albano, Federico Dini, Roberto Zampino and Marta Fana, NOTA DI LAVORO 49.2008].

Użytkownikami Platformy są, z jednej strony **zamawiający** – zarejestrowane jednostki administracji publicznej – które mogą dokonywać zakupów towarów i usług, z drugiej strony **wykonawcy** – dostawcy i usługodawcy, którzy zostali sprawdzeni i dopuszczeni do zamieszczania swoich ofert w systemie. Takie same produkty i usługi mogą być oferowane na Platformie przez różnych wykonawców na różnych warunkach i za różne ceny, tak samo jak na „prawdziwym” (w znaczeniu nie elektronicznym) rynku.

MEPA ma charakter dynamicznego narzędzia, które pozwala wykonawcom zarejestrować się, zamieścić ofertę, zmieniać zapisy w ofercie, ceny oraz zakres towarów i usług w dowolnym czasie. CONSIP jest podmiotem, który identyfikuje kategorie towarów i usług, które powinny znaleźć się w systemie i ustala ogólne warunki ich dostawy, zarządza kwalifikacją dostawców i ich włączeniem do systemu oraz publikacją i aktualizacją proponowanych przez nich katalogów. Identyfikacja odbywa się poprzez badanie rynku oraz ściśle współpracę pracowników CONSIP z zamawiającymi, co pozwala na realne określenie potrzeb tych instytucji. Identyfikacja towar/usługi może być proponowana przez różnych dostawców na różnych warunkach (jak na prawdziwym rynku). Istotną zaletą Platformy jest fakt, że wprowadza ona jednolitą dokumentację przetargową na potrzeby zakupów dokonywanych w jej obrębie, dostępną w wersji online po zarejestrowaniu się.

Procedura zakupów na platformie MEPA odbywa się z wykorzystaniem podpisu elektronicznego mającego zapewnić wiarygodny charakter podejmowanych działań oraz pełną zgodność z prawem.

Uczestnictwo w Platformie **nie wiąże się z opłatami** ani ze strony dostawców, ani administracji publicznej. Pomimo że od roku 2013 płatności elektroniczne mają charakter obowiązkowy, nie są one dokonywane za pośrednictwem Platformy. Uregulowanie tej kwestii zostało pozostawione w gestii zamawiających i wykonawców.

4.4.1 Procedura dokonywania zakupów na MEPA

Poruszając się po katalogach w ramach Platformy, zarejestrowane instytucje zamawiające mogą, po pierwsze, sprawdzić ofertę dostępnych towarów i/lub usług i dokonać zakupów online lub zwrócić się do wykonawców zarejestrowanych na Platformie o przedstawienie ofert uwzględniających ich dodatkowe warunki i wymagania.

A zatem, działając w ramach Platformy, zamawiający może skorzystać z dwóch następujących możliwości dokonania zakupów:

- **bezpośredniego zamówienia** oraz
- **zapytania ofertowego.**

Zamówienie bezpośrednie

Pierwszą z możliwości – **bezpośrednie zamówienie produktów i usług dostępnych na Platformie** – polega na zakupie towarów i usług bezpośrednio z katalogów zarejestrowanych dostawców czyli tzw. „zakup z półki”. W tym przypadku zamawiający wybiera spośród ofert dostępnych na Platformie tę, która spełnia jego wymagania i dokonuje jej zakupu zgodnie z warunkami wskazanymi w karcie danego produktu lub usługi. Platforma umożliwia porównanie ofert, aczkolwiek ostateczna decyzja co do wyboru konkretnej oferty pozostaje w gestii zamawiającego.

Oferta znajdująca się na Platformie ma charakter wiążący (została podpisana kwalifikowanym podpisem elektronicznym), co oznacza że zamawiający po wyborze tej opcji ma obowiązek zapłacenia za zakupione towary (usługi) – poza Platformą, natomiast wykonawca jest zobowiązany przedmiot oferty dostarczyć (wydaczyć) zgodnie ze specyfikacją zawartą w ofercie.

Zazwyczaj, zakup bezpośredni dotyczy niewielkich ilości powszechnie dostępnych dóbr.

Zapytanie ofertowe

Drugą możliwością – **zapytanie ofertowe** – stanowi zapytanie skierowane do zarejestrowanych dostawców o przedstawienie ofert w odniesieniu do towarów i usług zarejestrowanych w katalogach MEPA w celu spełnienia bardziej szczegółowych wymagań zamawiającego. To, czy zamawiający zwróci się z zapytaniem do wybranych wykonawców czy też do wszystkich oferujących na Platformie dane produkty (usługi) zostało pozostawione wewnętrznym regulacjom poszczególnych jednostek zakupujących. Zapytanie ofertowe pozwala zatem na przedstawienie zróżnicowanych ofert, tak jak pod względem kosztowym, przez różnych dostawców tych samych towarów i usług. Wykonawcy przedstawiają swoje oferty muszą brać pod uwagę konkurencję ze strony innych oferentów i proponować ceny i warunki sprzedaży korzystniejsze niż te zawarte w standardowych katalogach.

Od 1 lipca 2007 r. stosowanie platformy (MEPA) **stało się obowiązkowe** dla wszystkich organów włoskiej administracji centralnej dla zakupu towarów i usług poniżej progu UE. Platforma może być również wykorzystywana przez przedstawicieli administracji lokalnej.

Zgodnie z danymi zebranymi przez CONSIP⁷⁵ na platformie MEPA w roku 2012 zanotowano transakcje o wartości ok. 360 mln euro (wzrost z 240 mln euro w roku 2011), przeprowadzono ok. 104 000 transakcji

⁷⁵ Na podstawie prezentacji przygotowanej przez CONSIP „The eProcurement System” na potrzeby wizyty studyjnej w Rzymie 18 lutego 2013 roku.

(wzrost z 74 000 w roku 2011) oraz zanotowano ok. 9200 aktywnych kupujących (wzrost z ok. 3900 w roku 2011). Wskazuje to na wciąż wzrastające zainteresowanie narzędziami elektronicznymi w zamówieniach publicznych zarówno ze strony zamawiających, jak i wykonawców.

5. Podsumowanie

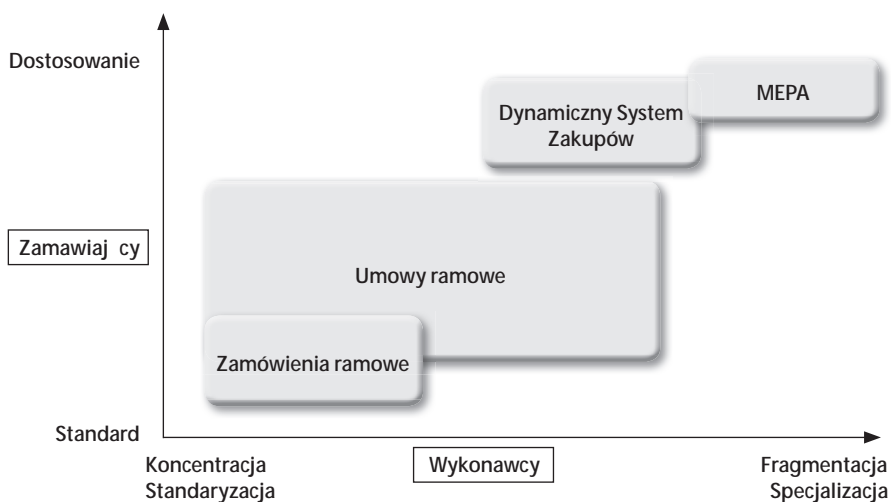
Włochy są jednym z państw, w którym rozwój elektronicznych narzędzi stosowanych w procesie udzielania zamówień publicznych znajduje się na wysokim poziomie. Włoskie do wiadomości związane z szeroko wykorzystywanymi platformami elektronicznymi (tak na poziomie centralnym, jak i regionalnym), rozpowszechnieniem środków komunikacji elektronicznej oraz zastosowaniem procedur elektronicznych, mogła się zbiorczo dobrych praktyk dla państw pragnących wprowadzić do swoich ustawodawstw wewnętrznych rozwiązania sprzyjające zastosowaniu e-zamówień.

Opierając się na doświadczeniach włoskich można wskazać następujące korzyści płynące z prawidłowego wykorzystania elektronicznych zamówień publicznych:

- Jednakowy dostęp do informacji bez jakiegokolwiek formy dyskryminacji;
- Ustandaryzowanie procedur udzielania zamówień publicznych;
- Możliwość śledzenia i monitorowania wszystkich kontaktów, interakcji i wymiany dokumentów między stronami oraz
- Minimalizacja działań o charakterze dyskrecyjnym, subiektywnym w fazie oceny ofert.

Rozwój narzędzi e-zamówień we Włoszech można zobrazować następująco:

Wykres 3. Charakter elektronicznych zamówień publicznych we Włoszech

[Na podstawie prezentacji przygotowanej przez CONSIP „The eProcurement System” na potrzeby wizyty studyjnej w Rzymie 18 lutego 2013 roku.]

Wprowadzanie nowych, zróbnowanych narzędzi jest uzależnione od charakterystyki rynku – z punktu widzenia zarówno zamawiających, jak i wykonawców. Rozwój narzędzi elektronicznych daje możliwość cięszych i bardziej rednim przedsięwzięciom, jak również wpływa na większą autonomię zamawiających w tym zakresie.

Elektroniczne zamówienia publiczne w Portugalii

1. Wprowadzenie

Zamówienia elektroniczne stały się celem strategicznym dla administracji Portugalii już w 2003 r., a pierwszym inicjatywą zmierzającą do przeniesienia zamówień publicznych do środowiska informatycznego było opracowanie Narodowego Planu Elektronizacji Zamówień Publicznych. Realizacja przyjętych w Planie założeń pozwoliła Portugalii, w kolejnych latach, na uruchomienie projektów pilotażowych w zakresie elektronicznych zamówień we wszystkich ministerstwach (2005 r.), wprowadzenie powszechnego wykorzystywania platform elektronicznych w administracji (2006 r.) oraz stworzenie Narodowego Systemu Zamówień Publicznych (2007 r.). Konsekwencją tych działań było podjęcie inicjatywy legislacyjnej, w wyniku której stosowanie środków elektronicznych w zamówieniach publicznych stało się obowiązkowe dla wszystkich zamawiających⁷⁶.

2. Regulacje prawne

Podstawowym dokumentem regulującym zasady udzielania zamówień publicznych w Portugalii jest Kodeks Zamówień Publicznych (*Código dos Contractos Públicos* – CCP), przyjęty przez Ministerstwo Robót Publicznych, Transportu i Telekomunikacji dekretem z mocą ustawy nr DL 18/2008 w dniu 29 stycznia 2008 r. Kodeks implementuje do krajowego porządku prawnego postanowienia dyrektyw Parlamentu Europejskiego i Rady 2004/18/WE⁷⁷ oraz 2004/17/WE⁷⁸, regulując w sposób kompleksowy przebieg procesu udzielania zamówień, a także zagadnienia związane z realizacją kontraktów publicznych. Poza zakresem regulacji kodeksowej pozostały natomiast kwestie odnoszące się do procedur i środków odwoławczych. Przepisy CCP weszły w życie 30 lipca 2008 r.

Wśród aktów towarzyszących regulacji kodeksowej, ustanawiających ramy prawne portugalskiego systemu zamówień publicznych, należy wymienić również:

1. *Dekret z mocą ustawy z dnia 19 lutego 2007 r. nr 37/2007* – ustanawiający Narodowy System Zamówień Publicznych i tworzący Narodową Agencję Zakupów Publicznych;
2. *Rozporządzenie z dnia 29 lipca 2008 r. nr 701-A/2008* – ustanawiające standardowe formularze ogłoszeń publikowanych w oficjalnym publikatorze Republiki Portugalskiej (*Diário de República*);
3. *Rozporządzenie z dnia 29 lipca 2008 r. nr 701-D/2008* – definiujące model danych statystycznych przekazywanych przez instytucje zamawiające;

⁷⁶ Prezentacja, The case of e-procurement in Portugal, Isabel Rosa, InCI, January 2013.

⁷⁷ Dyrektywa 2004/18/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na roboty budowlane, dostawy i usługi (Dz. U. UE L 134 z dnia 30 kwietnia 2004 r. s. 114).

⁷⁸ Dyrektywa 2004/17/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. koordynująca procedury udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych (Dz. U. UE L 134 z dnia 30 kwietnia 2004 r. s. 1).

4. *Rozporządzenie z dnia 29 lipca 2008 r. nr 701-E/2008* – definiuje model danych przekazywanych przez zamawiających i publikowanych na Portalu BASE;
5. *Rozporządzenie z dnia 29 lipca 2008 r. nr 701-G/2008* – określa wymagania i warunki dotyczące wykorzystania platform elektronicznych przez instytucje zamawiające;
6. *Dekret z mocą ustawy z dnia 9 kwietnia 2009 r. nr 88/2009*, zmieniający dekret z mocą ustawy z dnia 2 sierpnia 1999 r. nr 290-D/99 – ustanawiający ramy prawne dla dokumentów i podpisów elektronicznych.

Kodeks zamówień publicznych nie stworzył zasadniczo odmiennych regulacji odnoszących się do zakresu podmiotowego jego stosowania w stosunku do przepisów określonych w dyrektywach. W konsekwencji, wszystkie podmioty włączone w realm zamówień publicznych na podstawie przepisów dyrektyw Unii Europejskiej (2004/18/WE oraz 2004/17/WE) są zamawiającymi również w świetle prawa portugalskiego.

2.1 Podpis elektroniczny

Zgodnie postanowieniami Kodeksu zamówień publicznych postępowania o udzielenie zamówienia publicznego muszą być realizowane w postaci elektronicznej z wykorzystaniem podpisu elektronicznego. Kwestie stosowania podpisów elektronicznych w zamówieniach publicznych w Portugalii, w sposób szczegółowy uregulowane zostały w dekreście z mocą ustawy z dnia 25 lipca 2008 r. nr 143-A/2008 – *określającym zasady i warunki składania i przyjmowania ofert w postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego* oraz rozporządzeniu z dnia 29 lipca 2008 r. nr 701-G/2008 – *określającym wymagania i warunki korzystania z platform elektronicznych przez instytucje zamawiające w publicznej fazie tworzenia umów i ustalającym zasady funkcjonowania platform*. Wskazane regulacje nakładają na uczestników postępowania obowiązek stosowania kwalifikowanych podpisów elektronicznych do podpisania wszystkich dokumentów przedkładanych w ramach postępowania, zarówno przez zamawiających, jak i oferentów.

W Portugalii zastosowanie podpisu elektronicznego zostało uznane prawnie w roku 1999. Zgodnie z art. 7 dekretu z mocą ustawy z dnia 2 sierpnia 1999 r. nr 290-D/99 (zmienionego przez dekret z mocą ustawy z dnia 16 czerwca 2006 r. nr 116-A-2006) podpisy elektroniczne stanowią wiarygodny dowód złożenia o wiążącego woli, posiadający taką samą wartość jak podpisy złożone własnoręcznie.

Umowa w przedmiocie realizacji zamówienia publicznego może zostać zawarta w formie papierowej (z zachowaniem formy pisemnej) lub formie elektronicznej z zastosowaniem kwalifikowanego podpisu elektronicznego. Ponadto, w procesie komunikacji pomiędzy wykonawcą, a zamawiającym, do wymiany informacji oraz dokumentów wykorzystywana jest usługa znakowania czasowego (*Trusted timestamping*), zapewniająca, iż dokument przekazywany w postaci elektronicznej istniał w określonym czasie oraz umożliwiająca śledzenie zmian wprowadzonych do dokumentu.

3. Rola instytucji publicznych we wdrażaniu elektronicznych zamówień publicznych

W Portugalii nie stworzono jednej centralnej instytucji odpowiedzialnej na zasadzie wyłączności za nadzór i koordynowanie funkcjonowania systemu zamówień publicznych. Za prawidłową organizację systemu odpowiadają Ministerstwo Finansów oraz Gospodarki i Pracy wraz z wspierającymi je jednostkami: Narodowe Agencje Zakupów Publicznych (*Agência Nacional de Compras Públicas – ANCP*)⁷⁹, Instytutem ds. Robót

Budowlanych oraz Nieruchomości (*Instituto da Construção e do Imobiliário – InCI*)⁸⁰, Agencji ds. Społeczeństwa Wiedzy (*Agência para a Sociedade do Conhecimento – ASC*), Centrum zarządzania dla elektronicznej sieci rządowej (*Centro de Gestão da Rede Informática do Governo – CEGER*)⁸¹ oraz Mennicy Narodowej (*Imprensa Nacional – Casa da Moeda – INCM*)⁸².

Główną odpowiedzialnością za kwestie dotyczące zamówień publicznych, a w szczególności proces modernizacji procedur oraz elektronicznej, przejął od lutego 2005 r. Ministerstwo Finansów. Ministerstwo Gospodarki i Pracy odpowiada natomiast za nadzór i monitorowanie zamówień publicznych w obszarze robót budowlanych.

Zasadnicze znaczenie dla systemu zamówień publicznych przypisane jest jednak Narodowej Agencji Zakupów Publicznych (ANCP) oraz Instytutowi ds. Robót Budowlanych oraz Nieruchomości (InCI). ANCP pełni rolę instytucji organizującej oraz nadzorującej system elektronicznych zamówień publicznych, a także zarządza portalem BASE i Narodowym Systemem Zamówień Publicznych. Agencja sprawuje również funkcję centralnego zamawiającego dla administracji rządowej. Instytut ds. Robót Budowlanych oraz Nieruchomości (InCI) pełni natomiast rolę organu regulującego proces udzielania zamówień na roboty budowlane, a także zarządza tymi portalami BASE i Observatório das Obras Públicas⁸³.

Nadzór nad prawidłowym funkcjonowaniem platform elektronicznych, służących udzielaniu zamówień, sprawuje Centrum Zarządzania dla Elektronicznej Sieci Rządowej (CEGER). Rola Centrum sprowadza się do dwóch podstawowych zadań: certyfikacji platform elektronicznych oraz nadzoru nad podmiotami je udostępniającymi.

Mennica Narodowa (INCM) zapewnia natomiast obsługę procesu publikacji ogłoszeń dotyczących zamówień publicznych w Opcyjnym Publikatorze Republiki Portugalii (*Diário da República Electrónico*).

Istotną rolę w procesie elektronicznej zamówień publicznych w Portugalii pełni również, utworzona w styczniu 2005 r. Agencja ds. Społeczeństwa Wiedzy (ASC), której zadania statutowe koncentrują się na planowaniu, koordynacji oraz wdrażaniu projektów realizowanych w obszarze społeczeństwa informacyjnego (w tym projektów e-Government oraz projektów z zakresu zamówień publicznych). W odniesieniu do zamówień publicznych, działania ASC skupiają się przede wszystkim na zagadnieniach organizacyjno-technicznych, związanych z obsługą procesów zakupowych w administracji publicznej. Ponadto, ASC odgrywa zasadniczą rolę w procesie tworzenia krajowych oraz regionalnych strategii działania w tych obszarach⁸⁴.

Od 2007 r. w Portugalii funkcjonuje również nadzorowany przez (ANCP) Narodowy System Zamówień Publicznych (*Sistema Nacional de Compras Públicas – SNCP*), stanowiący model organizacji zamówień publicznych na poziomie ministerialnym, stworzony w celu podniesienia skuteczności, transparentności i konkurencyjności zamówień publicznych. Działania realizowane w ramach Systemu ukierunkowane są na realizację wspólnego celu: racjonalizacji kosztów i zmniejszenia biurokracji w zamówieniach publicznych. W ramach SNCP funkcjonują: ANCP, Ministerialne Jednostki Zamówień Publicznych (*Unidades Ministeriais de Compras – UMC*), instytuty publiczne oraz jednostki organizacyjne poszczególnych jednostek administracji publicznej, odpowiedzialne za realizację zamówień publicznych. Uczestnictwo tych podmiotów w Systemie jest obligatoryjne. Przy czym SNCP jest programem otwartym również dla innych zamawiających⁸⁵.

Na zasadzie dobrowolności do SNCP mogą przystąpić:

- samorząd lokalny;

⁸⁰ <http://www.inci.pt>

⁸¹ <http://www.ceger.gov.pt>

⁸² <http://www.dre.pt>

⁸³ Study on e-Procurement Measurement and Benchmarking MARKET 2011/097/C Lot 1 – Public Procurement Performance Indicator EU – Country Profiles, IDC, 29 April 2013.

⁸⁴ Study on the evaluation of the Action Plan for the implementation of the legal framework for electronic procurement (Phase II) Country Profiles, European Commission Internal Market Directorate-General, 9 July 2010.

⁸⁵ Prezentacja ANCP, Paolo Magina, The Portuguese Public Procurement System, International Conference of the Public Procurement Council of Hungary, Budapest, 17 November 2011.

- przedsi biorstwa samorz dowe;
- organy regionów autonomicznych;
- podmioty prawa publicznego;
- inne podmioty (np. stowarzyszenia publiczne).

SNCP tworzy model organizacji zamówie publicznych, który w sposób szczególny kładzie nacisk na realizacj zakupów centralnych, wykorzystuj cych instytucj umowy ramowej oraz eKatalogów, korzystanie z narz dzi elektronicznych w procesie realizacji zakupów oraz stosowanie preferencji dla towarów i usług promuj cych ochron rodowiska (zielone zamówienia).

4. Narz dzia i procedury elektroniczne

Od 1 stycznia 2009 r. wszystkie zamówienia publiczne w Portugalii, których warto przekracza 5000 euro, musz by udzielane elektronicznie, z wykorzystaniem certy kowanych platform zakupowych. Od tej zasady przepisy Kodeksu nie przewiduj adnych wyj tków.

Wymóg stosowania narz dzi elektronicznych nie obejmuje jedynie zamówie realizowanych w trybie uproszczonego zamówienia bezpo redniego, którego przedmiotem mog by wyl cznie dostawy lub usługi o warto ci nie przekraczaj cej 5000 euro. W odniesieniu do tego rodzaju zakupów wystarczaj cym dowodem potwierdzaj cym przeprowadzenie post powania o udzielenie zamówienia publicznego jest faktura wystawiona przez wykonawc , potwierdzaj ca realizacj wiadzczenia.

Elektronizacja post powania o udzielenie zamówienia publicznego dotyczy wszystkich etapów procedury przetargowej, pocz wszy od publikacji ogłoszenia, poprzez komunikacj pomi dzy zamawiaj cym a wykonawcami, a sko czywszy na składaniu i wyborze ofert.

Post powania przeprowadzane s na platformach elektronicznych wybranych indywidualnie przez zamawiaj cych, a zarz dzanych przez podmioty prywatne. Z uwagi, i korzystanie z tych narz dzi przez uczestników systemu zamówie publicznych wi e si z konieczno ci ponoszenia okre lonych kosztów, wybór platformy, powinien by poprzedzony przeprowadzeniem post powania na wybór podmiotu wiadcze go ww. usługi.

4.1 Platformy elektroniczne

Platforma elektroniczna de niowana jest jako infrastruktura technologii informacyjnych, składaj ca si z wielu zasobów informacyjnych, usług oraz aplikacji, które s niezb dne dla funkcjonowania procedur udzielania zamówie publicznych. Stanowi ona otwarty, przejrzysty i niedyskryminuj cy zasób elektroniczny, słu cy elektronizacji procedur udzielania zamówie publicznych ustanowionych w przepisach wla ciwych dla zamówie publicznych.

Zamawiaj cy, aby spełni wymogi ustawowe okre lone w Kodeksie, udzielaj c zamówie publicznych w formie elektronicznej, zobowi zani s korzysta z platform elektronicznych oferowanych przez operatorów prywatnych. Warunkiem dopuszczenia okre lonej platformy do u ytkowania w ramach systemu zamówie publicznych jest uzyskanie certy kacji wyznaczonej w tym celu jednostki. Certy kat przyznawany jest po przeprowadzeniu przez audytora bezpiecze stwa procedury oceny platformy pod k tem zgodno ci funkcjonalnej i technicznej z wymogami okre lonymi w odpowiednich przepisach.

Aby uzyska certy kacj wydawan przez CEGER, konieczne jest spełnienie okre lonych wymaga dotycz cych bezpiecze stwa oraz interoperacyjno ci, okre lonych m.in. w rozporz dzeniu z dnia 29 lipca 2008 r. nr 701-G/2008⁸⁶– okre laj cym wymagania i warunki korzystania z platform elektronicznych przez instytucje zamawiaj ce w publicznej fazie tworzenia umów i ustalaj cym zasady funkcjonowania platform elektronicznych.

Operatorzy wszystkich platform, do dnia 31 marca każdego roku, zobowiązani są przedkładać, do oceny CEGER, okresowe raporty bezpieczeństwa, sporządzone przez audytora akredytowanego przez Biuro Bezpieczeństwa Narodowego. W przypadku negatywnego wyniku audytu, podmiot zarządzający platformą, w terminie 30 dni zobowiązany jest podjąć konieczne, określone w raporcie środki naprawcze. Po upływie tego terminu, CEGER zleca wykonanie ponownego audytu, którego celem jest ustalenie czy zdiagnozowane przez audytora problemy zostały w sposób prawidłowy zidentyfikowane i usunięte. Informacje o stwierdzonych naruszeniach są obowiązkowo podawane do publicznej wiadomości.

Niestosowanie się przez operatorów platform do zasad określających funkcjonowanie tych narzędzi, w szczególności rozporządzenia nr 701-G/2008, może skutkować wydaniem przez CEGER decyzji o zakazaniu aktywności platformy elektronicznej.

Platformy elektroniczne, które uzyskały certyfikację CEGER i działają aktywnie na rynku portugalskim, zaprojektowane zostały w taki sposób, by obsługiwać tryby i procesy udzielania zamówień określone w Kodeksie, począwszy od procedur otwartych, poprzez aukcje elektroniczne, obsługę umów ramowych, dynamicznego systemu zakupów, kończąc na obsłudze procedur negocjacyjnych. Przy czym, stanowi one narzędzie służące udzielaniu zamówienia wyłącznie do momentu wyboru oferty najkorzystniejszej (*pre-awarding phase*). Zawarcie umowy oraz obsługa zamówień w ramach kontraktu następuje poza platformami⁸⁷.

Działające na rynku portugalskim platformy elektroniczne zapewniają obsługę postępowania w następujących obszarach⁸⁸:

- przyjmowania ofert i wniosków;
- otwarcia ofert i wniosków;
- udzielania oferentom informacji dotyczących postępowania;
- ewaluacji ofert w oparciu o kryteria jakościowe i ilościowe;
- charakterystyki procedury i agregacji jej elementów;
- przyjmowania wniosków o udzielenie wyjątku;
- przekazywania odpowiedzi na wnioski o wyjątki i sprostowanie dokumentacji technicznych;
- przekazywania zaproszeń do udziału w postępowaniu;
- dokumentowania postępowań.

Zgodnie z informacjami opublikowanymi na Portalu BASE, certyfikowane platformy to obecnie:

Tabela 2. Zestawienie platform elektronicznych w Portugalii

Nazwa platformy	Adres strony internetowej
VortalGOV	http://portugal.vortal.biz
ComprasPT	http://www2.compraspt.com/
saphetygov	http://www.saphety.com
anoGov	http://www.anogov.com/
GATEWIT	https://www.compraspublicas.com/
Mercado Eletrónico	https://comprasgov.forumb2b.com/
acinGOV	https://www.acingov.pt
forumB2B.com	http://www.tradeforum.pt

[Na podstawie informacji zamieszczonych na stronie internetowej Portalu BASE, pod adresem <http://www.base.gov.pt/base2/en/html/plataformas/plataformas/certificadas.shtml>]

⁸⁷ Study on e-Procurement Measurement and Benchmarking MARKET 2011/097/C Lot 1 – Public Procurement Performance Indicator EU – Country Profiles, IDC.

⁸⁸ <http://www.base.gov.pt/base2/en/html/plataformas/oquesao.shtml>

Największa platforma elektroniczna obsługująca zamówienia publiczne w Portugalii – VortalGov prowadzona przez Vortal.biz, jest obecna także w Hiszpanii, Wielkiej Brytanii oraz od niedawna w Czechach, gdzie przejęła istniejącą platformę Allytrade, a ponadto uzyskała 5-letnią koncesję na prowadzenie platformy elektronicznej dla czeskich instytucji zamawiających⁸⁹.

4.2 Portal Centralny BASE

Portal stanowi podstawowe narzędzie służące gromadzeniu i wymianie informacji o systemie zamówień publicznych w Portugalii. BASE publikuje informacje dotyczące postępowania o udzielenie zamówienia publicznego oraz realizacji kontraktów pochodzących z trzech źródeł:

- dziennika urzędowego – *Diário da República Eletrónico* – w zakresie przekazywania ogłoszeń o zamówieniach,
- platform elektronicznych,
- instytucji zamawiających.

Informacje przesyłane do Portalu przez platformy elektroniczne, przekazywane są w blokach danych na różnych etapach postępowania o udzielenie zamówienia publicznego. Rodzaje informacji oraz terminy ich przekazywania do Portalu opisane zostały w rozporządzeniach ministerialnych z dnia 29 lipca 2008 r. nr 701-A/2008, nr 701-E/2008 oraz nr 701-G/2008. Platformy elektroniczne przekazują BASE dane dotyczące wysłanych zaproszeń do udziału w postępowaniu oraz składanych ofert, pliki z otwarciem ofert oraz dane dotyczące kwalifikacji wykonawców. Komunikacja pomiędzy systemami oparta została na zaimplementowanych protokołach transportowych, obsługiwanych w sieci Internet. Powyższe rodzi konieczność zagwarantowania, przez operatorów poszczególnych platform elektronicznych, odpowiednich połączeń pomiędzy systemami, a Portalem Centralnym, które odpowiadają wyspecyfikowanym wymaganiom technicznym w zakresie synchronizacji narzędzi potrzebnych do transferu danych. Szczegółowe wytyczne w zakresie kompatybilności systemów zostały przedstawione w dokumencie pt. *Requisitos de Interligação das Plataformas Eletrónicas com o Portal dos Contratos Públicos* (tłum. Wymagania dotyczące wzajemnych powiązań platform elektronicznych z portalem zamówień publicznych), przygotowanym i udostępnionym przez operatora Portalu Centralnego.

Obowiązek informacyjny, spoczywający na instytucjach zamawiających, realizowany jest poprzez wypełnienie gotowych formularzy elektronicznych dostępnych (*online*) na stronie internetowej Portalu. Do systemu wprowadzane są informacje dotyczące istotnych elementów umów, sposobu i terminowości realizacji kontraktów, a także informacje o zmianach postanowień umownych, których wartość przekracza 15% wartości umowy. Zamawiający zobowiązani są również do zamieszczania na Portalu okresowych raportów z udzielonych zamówień. Dostęp do powyższych funkcjonalności posiadają wyłącznie użytkownicy akredytowani przez usługę uwierzytelniania, wiadczonej przez Mennic Narodow.

Portal publikuje ponadto informacje o obowiązujących aktach prawnych, interpretacjach przepisów, certyfikowanych platformach elektronicznych, a także sankcjach nakładanych na zamawiających przez organy kontrolujące (np. InCI)⁹⁰.

4.3 Publikacja ogłoszeń

Ogłoszenia o zamówieniach publicznych publikowane są w elektronicznym wydaniu krajowego dziennika urzędowego (*Diário da República Eletrónico*). Obowiązek publikacji ogłoszenia o wszczęciu proce-

⁸⁹ „Plan informatyzacji zamówień publicznych w Polsce”, Urząd Zamówień Publicznych, Warszawa 2012.

⁹⁰ <http://www.base.gov.pt/base2/en/html/portal/oquenoscomunicam.shtml>

dury w o cjalnym publikatorze dotyczy wszystkich procedur otwartych. Wyj tek stanowi zamówienia udzielane w trybie zakupu bezpo redniego, w odniesieniu do których przepisy Kodeksu wymagaj wy ł cznie publikacji ogłoszenia o zako czeniu post powania – udzieleniu zamówienia. Wszystkie ogłoszenia o zamówieniach publikowane w *Diário da República Electrónico* zamieszczane s dodatkowo na Portalu Centralnym BASE⁹¹.

Zamawiaj cy, wszczynaj c post powanie o udzielenie zamówienia publicznego zobowi zani s do samodzielnego przekazania ogłoszenia wy ł cznie do *Diário da República Electrónico*. Publikacja ogłoszenia w Dzienniku nast puje poprzez wypełnienie formularza ogłoszenia (*online*), dost pnego za po rednictwem strony internetowej publikatora, po zatwierdzeniu wprowadzonych danych. System publikacji ogłosze dost pny jest wy ł cznie dla zarejestrowanych (uwierzytelnionych i akredytowanych) u ytkowników i wymaga ka dorazowego logowania si do systemu z wykorzystaniem hasła oraz PIN-u.

Diário da República Electrónico publikuje ogłoszenia w ci gu 24 godzin od momentu wprowadzenia danych do systemu, b d w czasie rzeczywistym w przypadku post powania prowadzonego w trybie pilnym (*concurso público urgente*). Gdy zawiadomienie o zainicjowaniu procedury przetargowej zostanie opublikowane w dzienniku urz dowym, INCM przesyła tre ogłoszenia do Portalu Centralnego BASE⁹².

Ogłoszenia o zamówieniach o warto ci przekraczaj cej progi unijne okre lone w *rozporządzeniu Komisji (UE) nr 1251/2011 z dnia 30 listopada 2011 r. zmieniające dyrektywy 2004/17/WE, 2004/18/WE i 2009/81/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do progów obowiązujących w zakresie procedur udzielania zamówień*, publikuje si równie w Dzienniku Urz dowym Unii Europejskiej (TED). Ponadto, wpływ na miejsce publikacji ogłosze ma równie rodzaj zamówienia publicznego. Ogłoszenia dotycz ce zamówie publicznych na roboty budowlane publikowana s dodatkowo w Obserwatorium Robót Budowlanych⁹³ (*Observatório das Obras Públicas*).

4.4 Dokumentacja przetargowa

Dokumentacja przetargowa, na któr składaj si co do zasady specy kacje techniczne oraz dokument okre laj cy zasady post powania, udost pniata jest na platformie elektronicznej, na której prowadzone jest post powanie. Pliki zawieraj ce dokumentacj wykonawca mo e pobra z platformy po wcze niej szym zarejestrowaniu si i zalogowaniu do systemu. Przy czym, dost p do dokumentów post powania jest zazwyczaj odpłatny. Oplata zwracana jest wykonawcy pod warunkiem, i zło ona przez niego oferta nie zostanie wycofana lub wykluczona z post powania.

Wnioski o wyjanienia tre ci dokumentacji technicznych mog by przekazywane za po rednictwem poczty elektronicznej lub innego rodka komunikacji elektronicznej – dost pnego obecnie lub w przysz ł ci, pod warunkiem, i narz dzia te pozwalaj b d na elektroniczn transmisj danych pisemnych (faks, intranet, ekstranet)⁹⁴. Przy czym, funkcjonalno t zapewnia powinny równie wszystkie platformy elektroniczne operuj ce na rynku portugalskim.

4.5 Składanie ofert lub wniosków oraz dokumentów w post powaniach o udzielenie zamówienia publicznego

Wprowadzenie obowi zku udzielania zamówie w postaci elektronicznej skutkowało konieczno ci wprowadzenia ram prawnych umo liwiaj cych składanie w tej formie równie dokumentów. Dokumenty elek-

⁹¹ <http://www.base.gov.pt>

⁹² <http://www.base.gov.pt/base2/en/html/portal/oquenoscomunicam.shtml>

⁹³ <http://oop.inci.pt>

⁹⁴ www.base.gov.pt

troniczne, przedkładane w toku post powa o udzielenie zamówienia publicznego, musz zosta opatrzone kwalifikowanym podpisem elektronicznym. Zło one w tej formie, wywieraj w post powaniu taki sam efekt jak dokumenty.

Oferty i wnioski o dopuszczenie do udziału w post powaniu mo na składa wyl cznie w j zyku portugalskim, w formie elektronicznej, poprzez ich wprowadzenie (*upload*) na platform wykorzystywan przez zamawiacego w danym post powaniu⁹⁵. Charakterystyka plików, zawieraj cych oferty realizacji zamówienia lub wnioski o dopuszczenie do udziału w post powaniu, w odniesieniu do zasad ich szyfrowania oraz chronologicznej walidacji okre lona została w dekrety z mocy ustawy z dnia 25 lipca 2008 r. nr 143-A/2008.

Dokumentacja, która ze wzgl du na swój charakter nie mo e zosta wprowadzona do narz dzi elektronicznych i za ich po rednictwem przekazana zamawiaj cemu (co odnosi si w szczególno ci do planów architektonicznych, du ych rozmiarów map itp.), wysyłana jest w tradycyjnej formie papierowej.

Dokumenty podmiotowe potwierdzaj ce zdolno wykonawcy do realizacji zamówienia przekazywane s za po rednictwem poczty elektronicznej lub inn drog elektroniczn . W praktyce s one przekazywane do wykonawcy jako zał cznik w postaci zeskanowanej kopii. Przy czym, Kodeks nie wymaga, by dokumenty te, byly w ka dym przypadku faktycznie przekazywane do zamawiaj cego. Je eli okre lony dokument został ju wcze niej udost pniony w Internecie, np. na stronie internetowej wykonawcy lub okre lonym rejestrze, dla wypelnienia obowi zku przekazania dokumentu wystarczaj ce jest wskazanie w tre ci korespondencji z zamawiaj cym adresu strony internetowej, na której dokument został opublikowany.

Analogiczne rozwi zania odnosz si do zasad przedkładania dokumentów potwierdzaj cych brak podstaw do wykluczenia wykonawcy (art. 55 Kodeksu). Obowi zek zło enia tych dokumentów dotyczy jednak wyl cznie wykonawcy, którego oferta w oparciu o przyj te kryteria oceny została uznana za najkorzystniejsz .

Wykonawca chc cy zło y ofert w post powaniu prowadzonym przez zamawiaj cego portugalskiego musi wypelni trzy wst pne warunki o charakterze techniczno-organizacyjnym, tj. musi⁹⁶:

- ustali , na podstawie udost pnionej przez zamawiaj cego dokumentacji post powania, która z platform elektronicznych b dzie wykorzystywana w celu przeprowadzenia post powania;
- zarejestrowa si na platformie i uzyska , wydawany przez t platform , certy kat autentyczno ci (*certificadode autenticação*);
- uzyska od certy kowanego podmiotu kwalifikowany podpis elektroniczny (*certificado de assinatura digital qualificada*) oraz znaczniki czasu (*selos temporais*).

Podpis elektroniczny pelni trzy funkcje: identyfikuje podmiot (osob lub rm), słu y do podpisywania czynno ci lub dokumentów (wykorzystuj c kod PIN), a tak e szyfruje dane poufne. W Portugalii udost pniane s dwa rodzaje podpisów – certy kat dla osób indywidualnych oraz certy kat uprawniaj cy do reprezentowania podmiotu zbiorowego.

4.6 Otwarcie ofert

Z uwagi, i post powanie o udzielenie zamówienia publicznego przeprowadzane jest w sposób elektroniczny w systemie portugalskim nie dokonuje si publicznego otwarcia ofert. Lista wykonawców, którzy zło yli ofert w danym post powaniu jest publikowana na platform nast pnego dnia po uplywie terminu składania ofert lub wniosków o dopuszczenie do udziału w post powaniu. Od tego momentu wykonawcy maj równie mo liwo wgl du do własnego wniosku lub oferty, a tak e wniosków i ofert pozostałych

⁹⁵ D. Piasta, Zamówienia publiczne w Portugalii, Buduj z głow . Kwartalnik kosztorysanta 2008, Nr 4.

⁹⁶ Public Procurement – Portugal, Morais Leitão, Galvão Teles, Soares da Silva & Assoc., Lex Mundi Ltd 2012.

wykonawców, za pośrednictwem platformy elektronicznej, na której przeprowadzane jest postępowanie. W tym celu, niezbędne jest wystąpienie do zamawiającego o przyznanie wykonawcy loginu i hasła umożliwiająciego dostęp do ww. dokumentów.

4.7 Aukcje elektroniczne

Procedura postępowania realizowanego w oparciu o aukcje elektroniczne uregulowana jest w Kodeksie i nie odbiega zasadniczo od reguł określonych ustawodawstwem Unii Europejskiej. Przy czym, Kodeks dopuszcza możliwość postępowania tym sposobem realizacji zamówień wyłącznie w odniesieniu do dostaw i usług. W toku postępowania zamawiającego obowiązuje bezwzględny zakaz ujawniania w sposób publiczny lub bezpośredni tożsamości jego uczestników. W chwili obecnej modułowo pozwalające na przeprowadzenie aukcji elektronicznych oferują wszystkie, działające na rynku, komercyjne platformy elektroniczne.

4.8 Dynamiczny System Zakupów

Kodeks dopuszcza realizację zamówień w oparciu o Dynamiczny System Zakupów wyłącznie w odniesieniu do towarów i usług biurowych, tj. w odniesieniu do towarów i usług, których parametry techniczne zostały w najwyższym stopniu wystandaryzowane. System może zostać ustanowiony wyłącznie w odniesieniu do dostaw i usług, których wartość nie przekracza progów kwotowych określonych dla zamówienia bezpośredniego⁹⁷. W przeciwieństwie do regulacji wspólnotowych, które dopuszczają metody aukcyjnych ofert orientacyjnych w całym okresie trwania Dynamicznego Systemu Zakupów bez ograniczeń, regulacje Kodeksu wprowadzają 15-dniowy termin, w którym zamawiający uprawniony jest do zatwierdzenia lub odrzucenia zaproponowanych przez wykonawcę zmian.

4.9 Umowy ramowe

W Portugalii system zamówień publicznych funkcjonuje w dużej mierze w oparciu o umowy ramowe. Zgodnie z Kodeksem zamówień publicznych, umowa ramowa definiowana jest jako umowa pomiędzy jednym lub kilkoma instytucjami zamawiającymi, a jednym lub kilkoma wykonawcami, w celu ustanowienia przyszłych stosunków umownych. Zamawiający może zawrzeć umowę ramową z jednym wykonawcą, gdy określone zostały wszystkie istotne postanowienia realizacji umowy lub kilkoma wykonawcami, w przypadku gdy dopuszcza się późniejsze doprecyzowanie pewnych elementów kontraktu. Umowy ramowe stanowi obowiązkowe narzędzie realizacji zamówień publicznych dla administracji centralnej (ministerstw i urzędów centralnych oraz podległych im jednostek). W chwili obecnej obowiązuje tym objętych zostało około 1800 podmiotów, a zamówienia realizowane w oparciu o umowy ramowe dotyczą około 80% wszystkich zakupów dokonywanych przez instytucje administracji centralnej w Portugalii⁹⁸. Inni zamawiający mogą korzystać z instytucji umowy ramowej na zasadzie dobrowolności. Funkcją centralnego zamawiającego dla administracji centralnej sprawuje ANCP. Postępowanie w przedmiocie zawarcia umowy ramowej realizowane przez ANCP, inicjowane jest, ze względu na szacunkowy zakres i wartość kontraktu, publikacją ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej. Dokumenta-

⁹⁷ Zamawiający może udzielić zamówienia w trybie zakupu bezpośredniego, wyłącznie w przypadku, gdy wartość zamówienia nie przekracza 75 000 euro dla dostaw i usług (...), 25 000 euro dla zamówień na plany, projekty, koncepcje prac z zakresu architektury lub inżynierii, 100 000 euro w odniesieniu do innych zamówień objętych Kodeksem. Jeśli zamawiającym jest Narodowy Bank Portugalii lub podmioty prawa publicznego, próg dopuszczalności skorzystania z ww. procedury ustalony został na poziomie progów unijnych dla dostaw i usług – art. 20 Kodeksu.

⁹⁸ „Plan informatyzacji zamówień publicznych w Polsce”, Urząd Zamówień Publicznych, Warszawa 2012.

cja postępowania, tj. m.in. treść specyfikacji istotnych warunków zamówienia oraz wzór umowy ramowej dostępna jest na stronie ANCP. Kolejny etap stanowi ocena podmiotowa wykonawców, w oparciu o przedstawione przez nich dokumenty, potwierdzające techniczne oraz finansowe zdolności do realizacji zamówienia. Do złożenia ofert zaproszeni zostali wyłącznie wykonawcy spełniający postawione przez ANCP warunki. Ostatnim etapem postępowania jest wybór, określonej w specyfikacji liczby wykonawców, którzy zostaną objęci systemem ramowym, w oparciu o ustalone wcześniej kryteria⁹⁹.

Umowy ramowe, które funkcjonują w Portugalii to zasadniczo umowy zawierane z kilkoma wykonawcami. Tym samym, udzielenie zamówienia w zakresie objętych umów wymaga przeprowadzenia przez zamawiacza osobnego postępowania z udziałem wszystkich wykonawców niobjętych.

Realizacja umów ramowych zawartych przez ANCP może nastąpić z wykorzystaniem Katalogów elektronicznych (*Catálogo Nacional de Compras Públicas* – CNCPP). W Katalogach dostępne są techniczne lub funkcjonalne dane dostaw lub usług, informacje dotyczące wykonawców oraz maksymalne ceny ustalone umów ramowych. Katalogi elektroniczne dostępne są wyłącznie dla użytkowników posiadających akredytację ANCP¹⁰⁰. Agencja centralizuje wszystkie wnioski o dostęp do narzędzi elektronicznych, ujętych w Krajowym Systemie Zamówień Publicznych. Przyjta procedura, oprócz zwiększenia bezpieczeństwa danych, pozwala na istnienie jednego procesu akredytacji organów publicznych i podmiotów prywatnych.

Proces zakupu dostaw lub usług ujętych w Katalogach elektronicznych przeprowadzany jest na platformie zarządzanej przez ANCP (<http://ancpconcursos.ancp.gov.pt/>). Zamawiaczy udzielający zamówienia publicznego w zakresie objętych Katalogami, zobowiązany jest do zaproszenia do udziału w postępowaniu wszystkich wykonawców objętych umów ramowych, wysyłając w tym celu, za pośrednictwem platformy, zaproszenia do składania ofert. W celu wyboru oferty najkorzystniejszej, zamawiaczy może zobowiązać wykonawców do złożenia ofert tradycyjnych lub przeprowadzić aukcję elektroniczną¹⁰¹. Wybór kryterium oceny ofert w takim postępowaniu uzależniony został od rozwiązania przyjętego dla konkretnej umowy ramowej.

Pierwsza umowa ramowa realizowana przez ANCP zawarta została w 2008 r. W okresie od 2008 do 2011 r. ANCP podpisała natomiast 16 długookresowych umów ramowych, w ramach których operowało około 250 wykonawców. W chwili obecnej system umów ramowych prowadzony przez centralnego zamawiacza obejmuje 11 kategorii towarów i usług.

Zawarte umowy ramowe stanowią podstawę dla udzielania zamówień publicznych na:

- usługi telefonii stacjonarnej;
- paliwa i LPG;
- ubezpieczenia pojazdów;
- pojazdy silnikowe;
- elektryczność;
- podróże i noclegi;
- pojazdy elektryczne;
- sprzęt komputerowy;
- usługi sprzątanin;
- urzędzenia kopiujące i drukujące;
- papier i materiały biurowe.

⁹⁹ Prezentacja ANCP, Paolo Magina, The Portuguese Public Procurement System, International Conference of the Public Procurement Council of Hungary, Budapest, 17 November 2011.

¹⁰⁰ <https://catalogo.ancp.gov.pt/catalogo/AccessRequest.aspx>

¹⁰¹ Prezentacja ANCP, Paolo Magina, The Portuguese Public Procurement System, International Conference of the Public Procurement Council of Hungary, Budapest, 17 November 2011.

5. Podsumowanie

Wprowadzenie z dniem 1 stycznia 2009 r. obowiązku wykorzystywania narzędzi elektronicznych pozwoliło osiągnąć Portugalii jeden z najwyższych wskaźników wykorzystania usług elektronicznych w zamówieniach publicznych spośród wszystkich państw członkowskich Unii Europejskiej. Szacuje się, iż w 2011 r. całkowita wartość zamówień publicznych udzielonych elektronicznie osiągnęła poziom 8282 mld euro. Powyższe wielkości plasują Portugalii na 4. miejscu spośród wszystkich krajów Unii Europejskiej pod względem wartości udzielonych zamówień.

Poniżej, zestawienie obrazujące wielkość zamówień publicznych w Portugalii.

Tabela 3. Wielkość systemu elektronicznych zamówień publicznych w Portugalii

Portugalia	2010 (w mld euro)	2011 (w mld euro)	Wzrost 2011/2010
Wydatki publiczne – ogółem	23,442	20,361	-13,1%
Zamówienia elektroniczne	8,2	8,282	1%

[Na podstawie: Study on e-Procurement Measurement and Benchmarking MARKET 2011/097/C, Lot 1 – Public Procurement Performance Indicators, D2 e-Procurement State of Play Report, IDC, 17 czerwca 2013 r.]

Opierając się na doświadczeniach Portugalii można wskazać następujące korzyści płynące z implementacji narzędzi elektronicznych w procesie udzielania zamówień publicznych:

1. ograniczenie kosztów związanych z przeprowadzeniem postępowania,
2. ograniczenie czasu niezbędnego do przeprowadzenia postępowania,
3. wzrost poziomu konkurencyjności na rynku zamówień publicznych,
4. wzrost poziomu transparentności zakupów publicznych,
5. wzrost atrakcyjności cenowej ofert.

Wśród problemów, jakie identyfikują zamawiający oraz wykonawcy przy udzielaniu zamówień elektronicznych wymienić należy w szczególności:

1. wysokie wymagania w stosunku do zasad uwierzytelniania dokumentów – kwalifikowany podpis elektroniczny,
2. koszty związane z wykorzystywaniem znaczników czasu,
3. braki w koordynacji i interoperacyjności pomiędzy platformami obsługującymi zamówienia elektroniczne.

